

foreligger her, så Det Radikale Venstre kan tilslutte sig og tilsiger en grundig udvalgsbehandling.

Jann Sjørnsen (KRF):

Jeg kan sige, at Kristeligt Folkeparti også støtter det fremsatte lovforslag fra regeringens side. Vi synes, det er udmærket, at borgerne nu får mulighed for at få hjælp til at klage til de internationale klageorganisationers domstole, og derfor vil jeg sige til regeringen på Kristeligt Folkepartis vegne, at vi tilsiger forslaget en positiv udvalgsbehandling.

En enkelt ting i lovforslaget synes jeg er væsentligt at bemærke, og det er, at regeringen har sikret en vis afgrænsning af muligheden for klageadgang og støtte hertil. Man siger, at det er i de tilfælde, hvor Danmark er blevet bedt om at komme med en udtalelse i sagen, man ubetinget får ret til hjælp til sin klage, og det synes vi sådan set som udgangspunkt er en fornuftig afgrænsning, idet der jo også er mulighed for at give dispensation i så henseende. Så vi tilslutter os forslaget fra regeringen.

Tom Behnke (FRI):

Frihed 2000 støtter lovforslaget.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Tak til ordførerne for partierne for en usædvanlig positiv modtagelse fra alle partiers side af dette lille, men dog meget vigtige og principielle lovforslag, som regeringen har fremsat for at sikre hjemmel til, at vi fra den danske stats side kan yde retshjælp til borgere, der har indgivet klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

Der var et enkelt spørgsmål fra Enhedslistens ordfører her i dag om, hvorfor Østersøkommissæren ikke var omfattet af muligheden for at yde retshjælp til klagesager, der forelægges for Østersøkommissæren, som han i daglig tale kaldes, og det har vi redegjort for i bemærkningerne til lovforslaget. Det skyldes det enkle forhold, at der her ikke er tale om en egentlig pligt til at sagsbehandle klager indgivet af enkeltpersoner eller organisationer, men at det er noget, der er åbnet for at kommissæren kan gøre, hvis kommissæren selv ønsker det.

Der er altså ikke nogen afklarede processuelle forhold med hensyn til den adgang, der er åbnet for hos Østersøkommissæren, så vi har valgt, at lovforslaget ikke omfatter Østersøkommissæren i denne omgang. Men det kan jo

være, at forholdene omkring Østersøkommissærens funktion på det område her kan udvikle sig, og så er vi naturligvis indstillet på at tage det op til fornyet overvejelse.

Jeg er glad for den brede tilkendegivelse, der kom fra partierne om, at den afgrænsning, regeringen her har lavet, er den rigtige, og det lover for en hurtig og nem gang gennem udvalget her i Folketinget, sådan at vi kan få bragt en hjemmel ind i dansk lovgivning, der gør det muligt at give retshjælp til borgere, der indgiver en klage til internationale klageorganer, hvor klageorganet udbeder sig den danske regerings retlige vurderinger af klagegrundlaget.

Så endnu en gang tak til ordførerne for den positive modtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 49: Forslag til lov om ændring af dyreværnsloven. (Forbud mod slagtning og aflivning af dyr uden forudgående bedøvelse).

Af Kristen Touborg (SF) m.fl.
(Fremsat 26/10 99).

Sammen med denne sag foretoges:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 82: Forslag til lov om ændring af dyreværnsloven. (Forbud mod slagtning og aflivning af dyr uden forudgående bedøvelse).

Af Peter Skaarup (DF) m.fl.
(Fremsat 3/11 99).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 83: Forslag til lov om ændring af dyreværnsloven. (Forbud mod slagtning og aflivning af dyr uden forudgående bedøvelse).

Af Tom Behnke (FRI) m.fl.
(Fremsat 3/11 99).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Frank Jensen):

Socialistisk Folkeparti, Dansk Folkeparti og Frihed 2000 har alle fremsat lovforslag om at forbyde slagtning og aflivning af dyr uden forudgående bedøvelse.

Den type slagtninger, forslagsstillerne har i tankerne, er de slagtninger, der foretages efter muslimsk og jødisk ritus, altså halalslagtninger og schæchtning.

Det er ikke lang tid siden, vi sidst havde en lang debat om dette spørgsmål her i Tinget, det var i 1997, hvor Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet også havde foreslået et forbud mod disse slagtninger.

De dyreværnsmæssige og dyreetiske spørgsmål, som rituelle slagtninger kan give anledning til, har i det hele taget været genstand for betydelig debat gennem de seneste år, og jeg synes, det er både godt og rigtigt, at vi har sådan mere principielle overvejelser og debatter her i Folketinget også om de spørgsmål.

Det er en vanskelig og ganske kompleks problemstilling, vi har til debat, det medgiver jeg gerne: to hensyn skal afvejes over for hinanden, og begge disse hensyn ligger fortsat regeringen meget på sinde. Jeg vil derfor gerne i dag gentage nogle af de synspunkter, jeg også gav udtryk for sidste gang, vi behandlede dette spørgsmål.

På den ene side har vi hensynet til i videst muligt omfang at sikre dyrene mod unødige smerter, ulemper og angst, hensyn, der indgår som et grundlæggende princip på dyreværnsområdet. På den anden side må vi også have for øje, at rituelle slagtninger er et grundlæggende element i såvel de jødiske som de muslimske trossamfund. Det er af afgørende betydning for disse trossamfund at kunne erhverve kød, der stammer fra dyr, der er slagtet i overensstemmelse med disse samfunds religiøse forskrifter.

Vi har i Danmark en lang tradition for at udvise tolerance og åbenhed over for andre trossamfund og etniske grupper. Det er regeringens klare politik, at den linje også fremover skal fastholdes.

Hermed er naturligvis ikke sagt, at vi uden videre skal eller kan acceptere alt, blot det er begrundet i religiøse eller kulturelle traditioner. Hvis sådanne traditioner strider imod grund-

læggende værdier i det danske samfund, må vi naturligvis reagere imod, at disse traditioner praktiseres her i landet. En sådan problemstilling kendes, som det også er nævnt i bemærkningerne til SF's forslag, bl.a. fra visse etniske gruppers tradition for omskæring af piger – sådanne traditioner kan vi naturligvis ikke give plads til her i vores land.

Men uden for sådanne tilfælde, hvor der kan være tale om meget vidtrækkende og langvarige følger, må vi vise tolerance over for andre religioners værdier, også selv om vi måske ikke umiddelbart kan forstå eller deler de bagvedliggende betragtninger.

I forbindelse med den sidste debat her i Folketinget, anmodede jeg Det Dyreetiske Råd om en udtalelse om rituelle slagtninger. Rådet udtalte, at det ikke fandt rituelle slagtninger af kvæg uden forudgående bedøvelse etisk acceptabel, som de dengang blev praktiseret. Et enigt dyreetisk råd fandt det imidlertid etisk acceptabelt, at slagtninger af kvæg fortsat kunne ske uden forudgående bedøvelse, hvis dyrene omgående bedøves med en bolt pistol, efter at blodåren i halsen er skåret over. På baggrund af de videnskabelige undersøgelser, som forelå, fandt rådet, at dyret i så fald højst vil opleve en meget kortvarig smerte, og samtidig ville de religiøst bestemte krav om, at dyret skal være ubeskadiget, når halssnittet lægges, blive imødekommet.

Med hensyn til slagtning af lam, får og kyllinger fandt Det Dyreetiske Råd på baggrund af videnskabelige undersøgelser og egne iagttagelser, at disse fortsat kunne slagtes uden forudgående bedøvelse, hvis slagtningerne blev foretaget som enkelt dyrslagtninger. Rådet henviste i den forbindelse til, at får og lam afgår ved døden ganske få sekunder efter, at halssnittet er lagt.

Regeringen mener, at Det Dyreetiske Råd herved har fundet en afbalanceret løsning, hvor der både tages hensyn til dyrene og hensyn til, at disse to religiøse mindretal i det danske fortsat kan få kød, som er slagtet i overensstemmelse med deres religiøse overbevisning.

Bla. på baggrund af udtalelsen fra Det Dyreetiske Råd tilkendegav jeg under udvalgsbehandlingen, at jeg ville ændre reglerne vedrørende rituelle slagtninger, således at kvæg straks efter halsoverskæring skydes med en bolt pistol. Resultatet af debatten her i Tinget blev herefter, at forslagene fra Dansk Folkeparti og fra Fremskridtspartiet blev forkastet, og at

jeg fastsatte de gældende regler i slagtebekendtgørelsen, hvorefter der ved slagtning af kvæg skal ske bedøvelse med boltipistol, umiddelbart efter at halssnittet er foretaget.

Jeg vil i den forbindelse gerne have lov til at understrege, at det jo ikke er et spørgsmål om, at kvæg således lider i flere minutter, efter at halssnittet er lagt. Dyret skydes med boltipistolen ganske få sekunder, efter at halssnittet er lagt. Kravet om, at dyrets krop og hoved skal være skånsomt fikseret, bevirker bl.a., at den efterfølgende bedøvelse med boltipistolen kan ske så korrekt og sikkert som muligt. Det er bl.a. den overvågende dyrlæges opgave at sikre, at kvæget er egnet til en korrekt fiksering. Er dyret for stort eller for lille til korrekt fiksering, afviser dyrlægen, at slagtningen kan ske uden forudgående bedøvelse. Kvæget bliver herefter slagtet på traditionel vis.

Herudover blev det fastsat i bekendtgørelsen, at slagtningen af fjerkræ uden forudgående bedøvelse skal ske ved manuel fastholdelse af det enkelte dyr. I dag slagtes der kun rituelt uden forudgående bedøvelse på ét slagteri i Danmark, nemlig NV-OX A/S i Slagelse. At det foregår på et eksportautoriseret slagteri skyldes kravet i slagtebekendtgørelsen om, at slagtning uden forudgående bedøvelse kun må ske under overvågning af en embedsdyrlæge. Det er nemlig kun på eksportautoriserede slagterier, der permanent er embedsdyrlæge til stede.

Frihed 2000's bemærkning om, at det skulle være et udtryk for dårlig samvittighed, er derfor helt forfejlet. Der foretages permanent dyrlægeovervågning af alle rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse. Herved er der skabt størst mulig vished for, at der straks gribes ind, hvis der sker fejl i forbindelse med slagtningen.

I et svar til Folketingets Retsudvalg i august i år har jeg oplyst, at der i 1998 blev slagtet i alt 1.426 kvæg, får og lam uden forudgående bedøvelse. Dette tal skal sammenholdes med 5.785 slagtninger i 1994 og 3.964 i 1996, altså tiden forud for de nugældende regler. Der er således tale om et meget lille antal rituelle slagtninger set i forhold til de hundredetusinder af kreaturer, får og lam, der årlig slagtes i Danmark på traditionel vis.

Siden 1997 er der slet ikke blevet foretaget rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse af fjerkræ. I årene forud blev der slagtet mellem 10 og 13 mio. stk. fjerkræ om året. En medvirkende årsag hertil er formodentlig det krav om,

at hver enkelt kylling skal fastholdes manuelt, som jeg indførte i slagtebekendtgørelsen i 1997.

Frihed 2000 har i sine bemærkninger gentaget den samme fejlagtige oplysning, som også var indeholdt i det tidligere Fremskridtspartis lovforslag fra 1997, nemlig at kun de færreste civiliserede lande tillader slagtninger af ubedøvede dyr. Nu tør jeg jo ikke udtale mig om, hvilke lande forslagsstillerne betragter som civiliserede, men som jeg oplyste i et svar til Folketingets Retsudvalg dengang, er jeg ikke enig i udsagnet om, at kun de færreste civiliserede lande tillader slagtning af ubedøvede dyr.

Ifølge de oplysninger, som jeg indhentede i 1997 om lovgivning i de enkelte EU-medlemslande, var slagtning uden forudgående bedøvelse alene forbudt i Finland, Tyskland, Sverige, Østrig og Holland. I alle lande var der dog mulighed for dispensation fra forbudet, i Sverige dog alene for så vidt angår fjerkræ og kaniner.

Jeg oplyste endvidere, at rituelle slagtninger uden bedøvelse var tilladt i alle de øvrige EU-medlemstater. Jeg er ikke bekendt med, at der siden 1997 skulle være indført forbud mod sådanne rituelle slagtninger i disse lande.

Et forbud mod rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse vil efter min mening utvivlsomt føre til, at kød fra dyr, der er slagtet rituelt, bliver importeret til Danmark fra andre lande. Risikoen for, at der således bliver importeret kød fra f.eks. kvæg, som ikke er blevet bedøvet umiddelbart efter halssnittet, er derfor stor.

Som jeg allerede nævnte indledningsvis, medgiver jeg fuldt ud, at der skal træffes et vanskeligt valg i denne sag. Jeg mener imidlertid, at vi med de regelændringer, som et flertal her i Folketinget støttede i 1997, har fundet et fornuftigt og godt afbalanceret punkt for de to meget tungtvejende hensyn, som står over for hinanden i denne sag, nemlig hensynet til dyrevelfærden og hensynet til andres kulturelle og religiøse traditioner.

Regeringen kan derfor ikke støtte de fremsatte lovforslag. Vi finder, at den måde, hvorpå vi i dag foretager rituelle slagtninger, er fuldt ud dyreværnsmæssigt forsvarlig.

Else Marie Mortensen (S):

De tre lovforslag, vi behandler samlet i dag, er stort set enslydende, men der er – jeg havde nær sagt heldigvis – nuancer i bemærkningerne til lovforslagene. Sådant har SF dog anstændighed nok til at citere Det Dyreetiske Råds udtal-

else fra april 1997, selv om samme partis konklusion er, at Det Dyreetiske Råds udtalelse ikke er dyreetisk forsvarlig, fordi der i udtalelsen foretages en afvejning af hensynet til respekten for muslimer og jøders religiøse overbevisning.

Det er da en holdning, der vil noget, og så er det for øvrigt også en holdning, der meget let og elegant hopper over de faktiske forhold, der er i 1999, og kendsgerninger om, hvordan tingene foregår i dag.

Da vi behandlede lovforslag nr. L 93 i 1997 gjorde jeg og mange andre med mig faktisk meget ud af at sætte os ind i de historiske forhold omkring rituelle slagtninger i Danmark, og jeg læste, hvad der lå fra tidligere forhandlinger, litteratur og korrespondance om det her emne. Min konklusion i 1997 var, at der er mange indfaldsvinkler til spørgsmålet om rituel slagtning. Jeg kan nævne nogle af dem, f.eks. den grundlovssikrede trosfrihed, økonomiske hensyn til producenter af kød, omdømme og arbejdsmiljø for slagteriarbejdere, de dyrevelfærdsmæssige aspekter, og lur mig, om ikke der er flere indfaldsvinkler og/eller motiver til at beskæftige sig med det her emne igen i dag.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig justitsministerens overvejelser. Det er vigtigt, at vi med mellemrum drøfter de svære følelsesmæssige spørgsmål, men jeg er også enig i, at det er væsentligt og vigtigt, at vi drøfter tingene på grundlag af tingenes faktuelle tilstand i dag og ikke på grundlag af myter og forældet viden.

Jeg går ud fra, at vi er enige om, at vi er dér, hvor det, de tre lovforslag handler om, er de slagtninger, der foregår på NV-OX i Slagelse.

I al litteratur og under de to foregående behandlinger af samme spørgsmål her i Folketinget har der været enighed om, at det område, der eventuelt kunne være behov for at opdatere i takt med tidens udvikling på slagteriområdet, er, hvor det drejer sig om de store dyr, dvs. okser, køer og store kalve. For de mindre dyrs vedkommende er al ekspertise enig om, at det kraftige blodtryksfald, der indtræffer, når de store halspulsårer skæres over, medfører øjeblikkeligt tab af bevidsthed og derfor tab af evne til at føle smerte.

Den usikkerhed, der har været og fortsat er, drejer sig om, at de store kvægdyr har en ekstra blodtilførsel til hjernen, der forløber nær rygsojlen. Den tvivl var der ved behandlingen i 1997, og den tvivl kom dyrene til gode.

Specielt efter den underlødige tv-udsendelse om rituelle slagtninger, som danske seere igen blev konfronteret med i går, tirsdag, aftes, finder jeg anledning til at fremhæve, at man op-hørte med at anvende de store kastemaskiner, der tidligere blev anvendt, for mere end 10 år siden efter anbefaling fra Det Veterinære Sundhedsråd. De er nu erstattet af en boks, dyrene selv går ind i, og hvor overskæringen af halspulsårerne og aflødningen foregår, mens dyrene står op.

I 1997 ændrede justitsministeren yderligere slagteribekendtgørelsen i forbindelse med vores behandling af samme sag, så der nu sker en omgående aflivning af dyrene efter halssnittet, efter schæchtningen. Inden schæchtningen sker der en skånsom fiksering af dyrene. Der er ikke tale om, at dyrene bindes fast, sådan som der står i bemærkningerne til lovforslag nr. L 82 fra Dansk Folkeparti. I slagteboksen findes en halvrund metalbøjle, som løfter dyrets hoved ganske let, så halsen er strakt. Sådan som jeg så det, tjener denne metalbøjle flere formål, dels giver den mulighed for at anlægge et ganske sikkert snit og sikrer en meget hurtig aflødning, dels får bøjlens dyrets hoved til at ligge stille, så slagtermesteren kan ramme præcis det rigtige sted, når han efterfølgende omgående skyder dyret i panden. Det var præcis den samme bøjle, der blev anvendt ved de traditionelle slagtninger, jeg i går morges så efter de rituelle slagtninger på slagteriet i Slagelse.

Det forekommer i denne her sammenhæng vigtigt at fremhæve, at såvel slagteriet i Slagelse som Det Mosaiske Troessamfund i alle tilfælde har gjort alt, hvad der overhovedet er menneskeligt muligt, for positivt at efterleve ændringerne i slagteribekendtgørelsen.

Der er mange myter om rituel slagtning. Fra visse medier er der en udtalt interesse i at fastholde disse myter, for alt, hvad der berører vores følelser, sælger som bekendt godt. Det er fint, hvis der sker en ordentlig og reel information om faktiske forhold, men det er skidt, hvis mediernes informationer er usaglige og helt unødigt provokerende i dag.

Da jeg så de tre forslag på dagsordenen for i dag, tror jeg nok, jeg udstødte et lydeligt suk, men så trak jeg vejret helt ned i maven og begyndte at søge ny information. Jeg vil bl.a. citere veterinærinspektør Søren Burchardt for følgende:

»Rituel slagtning, som den foregår i Danmark i dag, er et acceptabelt kompromis mellem hen-

synet til dyrenes velfærd og hensynet til de religiøse mindretal.«

Så vil jeg i øvrigt henvise til hans udmærkede artikel om slagtingens etik i et veterinært tidsskrift.

Mine personlige oplevelser med besøg på slagterier skrev sig i sidste uge helt tilbage til for 15 år siden, hvor jeg i en helt anden tillidsmandsfunktion besøgte et traditionelt slagteri på Fyn. Det kunne jeg ikke bruge til noget nu. Derfor var jeg dybt og inderlig taknemmelig for, at såvel overrabbineren som NV-OX' ledelse og overdyrlægen samme sted gav mig mulighed for at besøge slagteriet og overvære en schæchting tirsdag morgen i denne uge. Det vil sige, jeg er nu et helt frisk øjenvidne til, hvordan tingene foregår i dag.

Det undrer mig i øvrigt, at andre folketingsmedlemmer udtaler til pressen, Pressens Radioavis og andre steder, at de har set rituelle slagtinger for nylig. Det er ifølge NV-OX ikke korrekt, når det drejer sig om stort kvæg. Der er ikke andre, der har været på besøg på slagteriet, efter at den nye slagteribekendtgørelse er trådt i kraft.

Det er en voldsom oplevelse at se alle former for slagting. Der er meget blod, lugten er stærk, og det handler om aflivning af dyr til vores middagsborde. Sådan er det med traditionel slagting, og sådan er det også med rituel slagting.

Mit besøg på slagteriet og de ting, jeg så, får mig ikke til at ryste på hånden, når jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne afviser de tre forslag.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Da der er tale om et særdeles etisk spørgsmål og et meget følsomt spørgsmål, vil jeg gerne spørge den socialdemokratiske ordfører, om det var sådan, at fru Else Marie Mortensen taler på vegne af en samlet socialdemokratisk folketingsgruppe. Er hele gruppen, hvert enkelt medlem, enig i det, som fru Else Marie Mortensen har sagt, og i den indstilling, som hun afgiver på vegne af Socialdemokratiet?

Det undrer mig set i forhold til de mange socialdemokrater, som ellers går meget op i dyreværnsager, og som er store dyreværnsforkæmpere, at der ikke skulle have været bare en antydning af forskellig opfattelse i Socialdemokratiet.

Så jeg vil godt høre, om det var hele Socialdemokratiet, fru Else Marie Mortensen talte på vegne af.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Fru Else Marie Mortensen fortalte en hel masse om, at det her var et kompromis, man har opnået i dyreværnsloven, og at nogle veterinærfolk havde udtalt, at det var sådan den bedste løsning, vi kunne komme til her i landet.

Jeg er nødt til at spørge fru Else Marie Mortensen, om det overhovedet er sådan, at man skal gå på kompromis med dyrevelfærd. Er det sådan, at man skal tillade det her, fordi det nu er det bedst opnåelige kompromis? Ville det bedste for dyrene – der hersker jo ingen tvivl om, at dyrene lider ved det her – ikke være, at man helt lod være med det her?

Så et spørgsmål mere: Man gør meget ud af at forklare, at når halspulsåren er skåret over, bruges boltpistolen. Hvad nu, hvis boltpistolen ikke virker? Hvad så?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne med stor tilfredshed kvittere for justitsministerens og fru Else Marie Mortensens taler, vi har hørt her. Det skal jeg så komme tilbage til i min ordførertale.

Fru Else Marie Mortensen kom ind på tv-udsendelsen »Indefra« på Danmarks DR 2. Jeg er helt enig i den bedømmelse, som fru Else Marie Mortensen gav, og jeg skal konkretisere det.

For det første viste man en såkaldt rituel slagting fra Vestbredden, ganske uautoriseret, og det blev direkte sagt, at det var jo ikke til at få lov at se noget sådant i Europa. Dette er en lodret, grov usandhed. Danmarks tv filmede jo for nogle år siden netop på det bemeldte slagteri i Slagelse, og det blev vist på tv, så det er altså muligt.

For det andet: I starten så man en normal, om jeg så må sige, konventionel slagting. Der gik kameraet så væk fra dyrets hoved, men den meget opmærksomme seer, som jeg bl.a. var, kunne se, at også dette dyr reagerede efter bolt-pistol-skydningen. Det er en kendt ting, at både dyr og mennesker har reflekser og reaktioner, også når bedøvelse har fundet sted.

Så – undskyld hr. formand, jeg skal være færdig nu – skal jeg også bare tilføje, at det indslag af et interview med mig, der blev bragt, var

skåret på en utilstedelig og uforskammet måde, således at jeg ikke viger tilbage for at betegne den tv-udsendelse i går som manipulatorisk og bedragerisk.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):
Jeg må bede om, at man overholder taletiden

Arne Melchior (CD):
Undskyld formand.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):
Jeg kan starte med at svare hr. Tom Behnke ganske enkelt: Ja. Det er nemlig sådan, at hvis man er socialdemokrat, så har man ikke noget imod at afveje flere forskellige hensyn mod hinanden og så vælge den forhåndenværende bedste løsning, dvs. det dyreetiske hensyn og det menneskelige hensyn i præcis denne her sag, nøjagtig sådan som Det Dyreetiske Råd har gjort.

Det, som jeg så i øvrigt sagde om et kompromis, var ikke min egen udtalelse. Jeg tillod mig faktisk at citere veterinærinspektør Søren Buchardt, der tidligere har været modstander af rituel slagtning i Danmark, for at have skrevet i en artikel: »Rituel slagtning, som den foregår i Danmark i dag, er et acceptabelt kompromis mellem hensynet til dyrenes velfærd og hensynet til de religiøse mindretal.« Det burde være svar på medlemmets spørgsmål til mig.

Så blev der også spurgt: Hvad nu, hvis bolt-pistolen svigter? For mig at se er det i denne her sammenhæng ikke spor værre, at bolt-pistolen svigter, og teknik kan jo – det indrømmer jeg – svigte. Det gør den rent faktisk også ved almindelige, traditionelle slagtninger. Her har vi så blot den ekstra sikkerhed, at der er en dyrlæge til stede, der kan sørge for hurtigt at gribe ind, hvis det skulle ske.

Så har jeg lige en kommentar til hr. Melchiors indlæg: Ja, jeg er helt enig i, at det var utilstedeligt, sådan som det blev fremstillet på fjernsynet i går.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):
For det første: Veterinærinspektøren udtaler, at det er et acceptabelt kompromis. Dermed være sagt, at man tillader dyremishandling i kompromisets navn. Der bliver sagt, at det er acceptabelt. Dyrlægerne advarer imod det, det er dyremishandling.

For det andet: Hvis en bolt-pistol svigter ved en normal slagtning, så sker der ikke noget med dyret, men hvis bolt-pistolen svigter, når halsen er skåret over, så ligger dyret og lider, og der kan en dyrlæge jo hverken gøre fra eller til. Når han står der, kan han jo ikke beordre noget hurtigt frem. Der skal lades og det hele. Derfor vil det altid være dyremishandling og især stærkt, når bolt-pistolen svigter.

Så sagde fru Else Marie Mortensen »grundlovssikret religionsfrihed«. Det er rigtigt, og det er der ikke nogen, der angriber. Men skal det forstås sådan, at i det her tilfælde må der være dyremishandling? Hvis der nu kommer en anden ting, hvor man påberåber sig religionsfrihed, selv om det strider mod vor etik, skal vi så også tillade det?

Man har lov til at have den religion, man ønsker, men jeg går ud fra, at der ikke skal gives tilladelse til, at man for at have sin religion kan overskride etik til alle sider.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg har to spørgsmål til Socialdemokratiets ordfører. Jeg forstår ordføreren sådan, at vi fik en oplysning herfra, der gik på, at ingen har været på besøg på NV-OX efter den nye bekendtgørelse. Hvis det er rigtigt forstået, må jeg sige på vestjysk: Det er løwn, for jeg har faktisk været der. Det kan jeg i hvert fald stå inde for, og jeg vil gerne sige det åbent fra Folketingets talerstol. Men det er muligt, at jeg misforstod Socialdemokratiets ordfører. Det ved jeg ikke.

Det andet spørgsmål, jeg godt vil ind på, er, at Socialdemokratiets ordfører siger, at alle eksperter er enige om, at får mister bevidstheden straks efter, at de er halssnittet. Jeg vil godt spørge, om ordføreren selv har overværet sådanne slagtninger. Ellers vil jeg anbefale at gøre det. Jeg har overværet det, og jeg må sige, at eksperterne har ikke altid ret. I hvert fald bøjer jeg mig ikke for ekspertudsagn, som går i en anden retning, end det jeg selv oplever. Når man berører fårene 5 minutter efter, så reagerer de, og det er, med det kendskab jeg har til dyr, tegn på, at dyret ikke har mistet bevidstheden.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg synes, det ville være gavnligt, hvis denne her diskussion om rituelle slagtninger udelukkende kunne dreje sig om dyrevelfærd og intet andet.

Jeg vil godt sige til fru Else Marie Mortensen, som kommenterer Burchardt, som altid er på pletten med bemærkninger i regeringens øje med om det her problem, at så vil jeg til gengæld gerne citere en anden dyrlæge, overdyrlæge i Fødeveddirektoratet, Anne Birgitte Raa, som er den dyrlæge, der overvåger hver en slagtning på NV-OX i Slagelse. Hun siger, at dyrene lider uden bedøvelse, at det er dyremishandling. Og det er det, jeg synes, vi skal forholde os til i den her diskussion. Det her har intet med religionsfrihed at gøre. Det har ikke spor at gøre med mindretallets rettigheder. Det har noget at gøre med, at det er dyremishandling.

Jeg vil godt foreslå fru Else Marie Mortensen, som nu har været nede og se en slagtning, det har jeg i øvrigt også selv, men det var inden den nye bekendtgørelse: Kunne det ikke lade sig gøre, at vi alle sammen fik den mulighed. At f.eks. Retsudvalget kom ned og så, hvordan det foregik, så vi kunne undgå de myter, der også har været fremme i denne debat.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg gør opmærksom på, at taletiden skal overholdes.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg bliver nødt til at sige, at på baggrund af det, jeg har oplevet, er det min bedste overbevisning, at der ikke er tale om dyremishandling. Der er tale om en særdeles hurtig aflivning. Hvis der opleves smerte, er det en smerte, der er så kortvarig, at den vil svare til en injektionssprøjte i en arm. Jeg kunne ikke nå at tælle til tre fra schæchtningssnittet blev lagt, til dyret fuldstændig sikkert blev skudt i panden. Som jeg nævnte, var det den samme pistol, der blev anvendt i forbindelse med traditionel slagtning, og de reflekser, som alle levende organismer er i besiddelse af, længe efter dyret er aflivet, undgås i den traditionelle slagtning bl.a. ved, at man indfører en 4 meter lang sonde gennem skudhullet i panden hele vejen ned igennem spinalmarven på dyret, netop for at undgå de reflekser, som hr. Kristen Touborg mener er tegn på bevidsthed. Jeg er dybt og inderligt uenig i hr. Kristen Touborgs opfattelse af det.

Til hr. Henning Grove: Jo, jeg er enig i, at religionsfrihed ikke er det samme som ret til at handle med hensyn til alt muligt i religionens navn. Naturligvis er jeg det. Det er også derfor,

jeg synes, det er så vigtigt, at eksempelvis Dyreetisk Råd har fundet anledning til at udtale, at det her er acceptabelt.

Jeg fik også at vide, at hr. Kristen Touborg havde været på slagteriet i Slagelse, men jeg fik samtidig at vide, at hr. Kristen Touborg aldrig nogen sinde har set en rituel slagtning på slagteriet dernede. Så enten er der nogle på slagteriet, der taler usandt, eller også taler hr. Kristen Touborg usandt.

Der foregår ingen slagtninger på det slagteri, uden at overrabbineren er der, eller uden at overdyrlægen er der, eller uden at slagteridirektøren ved det. Det er ingen af de tre, der kan bekræfte, at hr. Kristen Touborg har set en rituel slagtning på slagteriet. Jeg gentager kun, hvad jeg har hørt andre steder fra.

Jeg sagde faktisk selv i mit indlæg, at der er mange indfaldsvinkler til denne her debat. Jeg har selv valgt at koncentrere mig om den dyreetiske, så jeg er helt enig med fru Pia Kjærsgaard i, at det er det, vi skal snakke om.

Med hensyn til om Retsudvalget kan komme på besøg alle sammen på én gang må være op til slagteriets ledelse. Det har jeg ikke nogen som helst adkomst til at udtale mig om. Jeg synes, det er en god idé, hvis vi får det at se, men om vi alle skal stå og myldre sammen dernede, det tror jeg ikke ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Ja, så er taletiden udløbet.

Else Marie Mortensen (S):

... har nogen beroligende virkning på dyrene. Jeg kunne forestille mig ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Taletiden!

Else Marie Mortensen (S):

... at det måske var en god idé, at vi gjorde det ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Må jeg så bede om, at man overholder taletiden.

Else Marie Mortensen (S):

... et par ad gangen. Ja, hr. formand.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Det vil jeg også gerne sige til de øvrige deltagere. Der skal selvfølgelig være tid til at slutte

sætningen af, men det skal også være sådan, man overholder de taletider, som er vedtaget.

Hr. Christian H. Hansen for en kort bemærkning. Værsgo.

Christian H. Hansen (DF):

Jeg skal prøve at leve op til det, men det er jo sådan, at når det kører lidt af sporet for nogle, kan man nemt komme til at bruge for meget tid.

Jeg er nødt til at spørge fru Else Marie Mortensen: Det, jeg kunne præcisere før heroppefra, var jo netop, at jeg henviste til, at det var en veterinærdirektør, som havde udtalt sig, og jeg spurgte fru Else Marie Mortensen, hvad hun så syntes om den udtalelse. Det er der ikke kommet noget svar på.

Så vil jeg gerne sige en ting mere. Da jeg i sin tid kom i Folketinget, gik der ikke ret lang tid, før skulle jeg op til dyrlægen med min lille Nuserpige. Nuserpigen er min kat. Den var syg og skulle aflives. Skulle man også kunne aflive den på samme måde, som man gør her? Ville det også have været i orden? Og hvis det ikke er i orden – hvor er forskellen?

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Ja, det er jo en ret speciel debat, men alligevel første gang jeg er blevet beskyldt for at være løgner fra Folketingets talerstol.

Jeg vil meget gerne berette om, hvordan mit besøg hos NV-OX foregik. Jeg håber, jeg kan gøre det på 1 minut, ellers må jeg fortsætte beretningen, når det minut er gået. Jeg agter at følge formandens henstilling.

Jeg bad om at komme ned og se rituelle slagtinger. Det var meget svært at få lov, men langt om længe efter stort pres fik jeg lov til at komme, og jeg fik at vide, at det foregik mandag morgen kl. 6. Jeg ved ikke, om det var direktørens opfattelse, at en bonde fra Vestjylland ikke kunne være i Slagelse mandag morgen kl. 6, men det kan jeg godt, så jeg tog til København søndag eftermiddag netop for at kunne nå det.

De så meget forundrede ud i Slagelse, for de havde dog aldrig hørt om rituelle slagtinger kl. 6 mandag morgen. Nej, det foregik altid om onsdagen. De regnede måske med, at så ville det løb være kørt, men nu er den røde lampe tændt, så jeg vil gå ned, og så vil jeg fortsætte beretningen under den næste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg synes altså, det er en fuldstændig vanvittig diskussion, om den ene eller den anden eller den tredje har overværet en rituel slagting. Tænk, hvis vi alle sammen skulle stå her på talerstolen og kun have adgang til at vide noget om det her, hvis man har overværet det. Nu har jeg overværet det, vil jeg så sige, men det er uendelig få forundt. Det er, som hr. Kristen Touborg siger, uendelig svært at få lov til det.

Men ville det ikke være en god idé, at et tv-hold kunne komme ned og se, hvordan det fungerer? Som fru Else Marie Mortensen har oplevet det, som hr. Kristen Touborg har oplevet det, og som jeg har oplevet det. Så kunne Danmarks befolkning nemlig danne sig et indtryk af, hvordan det er, i stedet for alle de myter der bevisligt har været omkring den her ting.

Men det er umuligt, og hvorfor er det så svært? Fordi det er åbenlys dyremishandling. Det er ikke noget, slagteriet synes, man kan være bekendt at vise den danske befolkning. Og at der ikke kan stå et retsudvalg – da jeg var dernede, tror jeg, der var femten mennesker samtidig. Så der kan såmænd sagtens være et retsudvalg – de, der orker og har energi og mod på at se det.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Til hr. Kristen Touborg: Jeg medgiver, jeg ved, hr. Kristen Touborg har været der. Jeg ved også, det var en anden, der var overdyrlæge på det tidspunkt, og vedkommende dyrlæge var syg. Derfor lykkedes det ikke at overvære selve slagtingen. Så vi har lidt ret begge to.

I øvrigt er jeg enig i, at det måske ikke er en særlig relevant diskussion, hvem der har set hvad. På den anden side synes jeg, det var vigtigt at sige, at jeg har været øjenvidne til det i går morges. Det synes jeg er vigtigt at understrege og også beskrive, fordi der i går aftes blev vist en utilstedelig fjernsynsudsendelse, der bestemt ikke beskriver, hvordan situationen er i dag. Derfor har jeg gjort et måske efter nogles opfattelse lidt for stort nummer ud af at fortælle, hvad jeg så i går morges.

Hvis det forekommer svært at få lov at se en rituel slagting, er det måske, fordi der er nogle, der har lidt dårlige erfaringer med politikeres besøg. De tropper pludselig op uden at anmelde det i forvejen med kæmpestore tv-hold og alt muligt andet. Sådan noget kan måske

være i orden, men efter min opfattelse er det god og anstændig opførsel, at man aftaler tingene på forhånd.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Beretningen om besøg på NV-OX fortsat: Jeg fik så held til at komme til stede en onsdag morgen kl. 9 sammen med et sandhedsvidne, som måske oven i købet Socialdemokratiets ordfører vil bøje sig for. Det var overrabbiner Bent Lexner, der foretog halssnittet på dyrene, så hvis fru Else Marie Mortensen mener, jeg er fuld af løgn, kunne det være, man skulle prøve at spørge Bent Lexner, om det er rigtigt.

Så vil jeg godt tilføje, at ud af 12 stykker stort kvæg, var der én gang, boltapistolen ikke virkede. Derudover vil jeg gerne tilføje, at når jeg spurgte Socialdemokratiets ordfører om det med fårene og om deres reaktioner, er det lidt vigtigt at sige, at det faktisk ikke er et spørgsmål om, at der er almindelige reaktioner, men at de reagerer på berøring. Det mener jeg, man kan tage som udtryk for, at de ikke har mistet bevidstheden. Bare som en afklaring.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Det kan ikke lade sig gøre at komme uanmeldt. Altså det burde fru Else Marie Mortensen vide, det kan ikke lade sig gøre at komme uanmeldt. Sjældent har jeg dog hørt, og der skal ellers noget til, så meget vrøvl fra en socialdemokratisk ordfører, som jeg har hørt under denne her debat.

Men den er også svær denne her debat, for det er ikke til at gå ud og forklare, at vi her i Danmark af hensyn til den påståede religionsfrihed stadig væk tillader rituelle slagtninger. De lande, vi ellers sammenligner os med i Norden, gør det jo ikke. Hvad er det dog for noget? Hvorfor i alverden har vi ikke for lang tid taget os sammen og fået forbudt det her. Vi burde have gjort det sidste gang, Folketinget tog diskussionen, men der fandt man så denne her elendige kompromisløsning.

Jeg vil godt fortælle fru Else Marie Mortensen, og jeg betragter hende faktisk som den, der har mest viden på det område, om overdyrlægen på NV-OX, Slagelse, der observerer de her slagtninger, fru Anne Birgitte Raa, som ofte og senest i Politiken den 17. september 1999 konsekvent og konstant udtaler, at dyrene lider uden bedøvelse. Det må fru Else Marie Morten-

sen have en holdning til. Jeg mener, det er en ekspert, der udtaler sig, en god ekspert endda.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Ja, når fru Else Marie Mortensen nu i hvert fald op til flere gange heroppefra har talt om det meget utilstedelige program i DR 2, DR Indefra, hvor man ikke viste, hvordan det forholdt sig i dag, må vi konstatere, at hvis man har fulgt med i programmet, men det er ikke sikkert, man har haft tid til det, så blev det højt og tydeligt sagt, at man ikke havde haft mulighed for at få lov til at filme en sådan slagtning. Og hvorfor ikke? Hvis det nu var så ligegyldigt, hvis nu det var så godt for dyrene det her, hvorfor har man så ikke bare fået lov til at komme ind?

Så må jeg konstatere, at mange af de spørgsmål, jeg har stillet om fru Else Marie Mortensens holdning til veterinærdirektøren, er der ikke kommet noget svar på, og der kommer nok heller ikke nogen svar, fordi sandheden er nok, at man sidder med meget store røde ører.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det, der får mig til at tage ordet, er, at fru Pia Kjærsgaard jo ikke var her i salen under den redegørelse, som jeg som minister på regeringens vegne gav om de tre lovforslag, vi her behandler. Jeg skal selvfølgelig beklage, at fru Pia Kjærsgaard ikke fandt tid til at være her i salen, da jeg havde lejlighed til at redegøre for regeringens syn på det her, som jo er mere end regeringens syn, men også var det grundlag, som regeringen har lagt sin politik og sit synspunkt efter på det her område. Det er jo ikke på baggrund af følelsesmæssige opfattelser, men det er på baggrund af forelæggelsen fra Dyreetisk Råd, 1997.

Og deres stillingtagen – vil jeg også sige til hr. Grove fra Det Konservative Folkeparti – var jo heller ikke følelsesmæssig, men det var på baggrund af forskningsmæssige resultater, når det drejer sig om den indstilling, som kom fra Det Dyreetiske Råd. Det Dyreetiske Råd sagde fuldstændig enstemmigt med de forskellige tilgange, Dyreetisk Råd har til det her spørgsmål, at det ikke var dyremishandling, at det var dyreetisk forsvarligt, og derfor er jeg nødt til at sige til de ordførere, der her fra Folketingets tælerstol har sagt, at vi her praktiserer dyremis-

handling i Danmark: Det er forkert. Det er objektivt forkert. Det gør vi ikke.

Men vi har fundet en balance, som er dyreetisk og dyrevelfærdsmæssigt forsvarlig over til, at vi også kan tage hensyn til religiøse mindretal. Det synes jeg man skal inddrage i forhandlingerne, og jeg synes i øvrigt, at forhandlingerne er ved at køre noget af sporet, når det drejer sig om det, som fru Pia Kjærsgaard fastholder under den her debat.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Med hensyn til får, hr. Kristen Touborg, så kan jeg kun konstatere, at vi har en dybt forskellig opfattelse af, hvor meget hjernen kan miste af blod, og man stadig væk har bevidstheden tilbage. Jeg tror simpelt hen ikke på, at det er rigtigt, hvad hr. Kristen Touborg siger.

Alle og samtlige eksperter, jeg har læst litteratur af om det her emne, er enige med mig og uenige med hr. Kristen Touborg. Men hr. Kristen Touborg skal da have lov til at have sin egen mening, men lad være med at forvente, at jeg tilslutter mig den, for det gør jeg ikke.

Med hensyn til Bent Lexners udtalelser til mig i går om modstridende oplysninger, som hr. Kristen Touborg kommer med i dag, så må vi se ved anden lejlighed. For mig står det bare som påstand mod påstand, og jeg har ikke sat mig selv til at være dommer i det her spørgsmål. Jeg har citeret, hvad jeg blev oplyst i går.

Til fru Pia Kjærsgaard: Det er rigtigt. Jeg fik også bekræftet, at fru Pia Kjærsgaard var anmeldt, da hun aflagde besøg på slagteriet. Men jeg fik også bekræftet, at fru Pia Kjærsgaard stillede op med et meget stort tv-hold og journalister og fotografer, som ikke var aftalt, og som ikke var anmeldt til slagteriet. Men det er måske ikke særlig relevant mere. Men det er, hvad jeg har fået oplyst.

Med hensyn til overdyrlægen, så er der for mig at se tale om en overdyrlæge, som med entusiasme har nogle meget, meget stærke holdninger, og for mig at se er der direkte modstrid med de følelsesladede udbrud, den overdyrlæge kommer med; de står i et åbenlyst og åbenbart modsætningsforhold til, hvad alle andre eksperter på det her område oplyser og ræsonerer og konkluderer.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Det er til justitsministeren: Når Dyreetisk Råd udtaler sig på den måde, så er årsagen, at det er den bedste måde, man kan gøre det på, når man skal aflive uden bedøvelse.

Hvis man stillede spørgsmålet: Hvad var mindst smertefuldt for dyret: at blive bedøvet først og få halsen skåret over? Så ville man sige det første. Det er klart.

Dermed ikke være sagt, at Dyreetisk Råd synes, at det er en god aflivningsmetode. Det kan man heller ikke bruge det til. Og jeg er sikker på, at jeg som dyrlæge ville blive anklaget for dyremishandling, hvis jeg aflivede en hund ved at skære halsen over på den og skyde den omgående. Så ville man sige, at det var dyremishandling. Så enkel er sagen.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at i denne her sag er hr. Henning Grove langt mere ekspert end fru Else Marie Mortensen.

Og jeg vil også godt sige til justitsministere med hensyn til rapporten fra Dyreetisk Råd: Den giver jo klart udtryk for, at det var et kompromis. Vi var ikke enige, det var man jo heller ikke i Dyreetisk Råd, men det var det bedste, vi kunne blive enige om. Der står højt og tydeligt i rapporten, at det var et kompromis. Selvfølgelig så indgår man sådan et kompromis, for justitsministeren var jo heller ikke enig i, at det forslag skulle gennemføres, som var til debat på daværende tidspunkt. Dyreetisk Råds formand er jo også udpeget af justitsministeren.

Må jeg sige til fru Else Marie Mortensen, at det er søreme ikke kun én dyrlæge, der udtaler sig på denne her måde. Det gør masser af dyrlæger, f.eks. Poul Hyttel, som er på Den Kgl. Veterinær- & Landbohøjskole. Han har skrevet et fremragende indlæg i Berlingske Tidende i denne her sag, »Rituel slagting – halsløs gerning«. Sådan er der masser, der har udtalt sig.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Fru Pia Kjærsgaard har ret i, at jeg var modstander af, at man skulle gennemføre et forbud mod rituelle slagtinger, hvis man kunne finde en dyreværns- og dyrevelfærdsmæssigt forsvarlig måde at gennemføre dem på. Det var baggrunden for, at jeg forelagde det for Dyreetisk Råd, og det var baggrunden for, at Dyre-

etisk Råd på baggrund af konkrete forskningsmæssige resultater kom med deres indstilling.

Som jeg sagde i min tale, så beklager jeg stadig væk, at fru Pia Kjærsgaard ikke kunne afsætte tid til at være i salen og høre min tale. For jeg kan forstå, at det her er et spørgsmål, der ligger fru Pia Kjærsgaard meget på sinde, men alligevel kunne tiden ikke reserveres til at være her i salen fra starten af debatten. Men jeg kan så henvise til Folketingets forhandlinger, hvor fru Pia Kjærsgaard kan gøre sig bekendt med talen.

Det er en meget kompleks sag, vi er inde i. Men så længe vi kan sikre dyreværn og dyrevelfærd og også tage det hensyn til den tolerance, regeringen ser, at vi også skal forsøge at fastholde her i landet over for religiøse mindretal, som har et behov for at kunne efterleve deres religiøse forskrifter og få kød, der er tilvejebragt efter de ritus, de har – kan man gøre det, så var det den balance, regeringen har søgt, som Dyreetisk Råd har fundet.

Jeg ved godt, at det med tolerance ikke er noget, der ligger inden for fru Pia Kjærsgaards normale horisont, men det gør det for regeringen, og det vil det fortsat gøre, hvis det kan svares dyrevelfærdsmæssigt efter den dyreværnslov, vi har.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Nu er det jo ikke hver dag, jeg bliver kaldt for løgner fra en talerstol. Derfor bliver jeg nødt til at bore lidt mere i det, der blev sagt.

Jeg hører Socialdemokratiets ordfører sådan, at udsagnet var, at overrabbiner Bent Melchior i går fortalte ordføreren, at jeg ikke har overværet, at overrabbineren har halssnittet 12 stk. kvæg plus får – at jeg ikke har overværet det, at jeg ikke har været til stede. Var det rigtigt forstået, at det var det, Socialdemokratiets ordfører sagde?

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Når justitsministeren tager ordet for at præcisere, så synes jeg, det er glædeligt, men så er jeg også nødt til at stille et spørgsmål til justitsministeren, for justitsministeren sagde, at det her det er en kompleks sag: Det handler om tolerance over for religiøse mindretal, og man må afveje hensynene over for hinanden.

I den forbindelse vil jeg gerne have justitsministeren til at bekræfte, at muslimerne har

accepteret en forudgående bedøvelse, inden man foretager den rituelle slagtning. Er det ikke korrekt, at til trods for deres religiøse forskrifter, deres årtusindgamle traditioner, så har man altså fra den side accepteret en forudgående bedøvelse? Er det ikke korrekt?

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det kan bekræftes, at det forholder sig sådan. Det muslimske ritual er anderledes, ritus her er anderledes, end det er for jøderne. Men stadig væk, den måde, hvorpå jøderne får tilvejebragt deres schæchtede kød her i landet, er fuldt ud dyreværnsforsvarlig. Det er en balance, der er fundet her, men balancen lever stadig væk op til en overholdelse af den danske dyreværnslov. Derfor er den balance også et hensyn – som jeg sagde det – til at fastholde den tolerance, vi skal have over for jøder her i landet, og alternativet til, at jøder her i landet fik mulighed for at kunne få kød, der var tilvejebragt efter schæchtning vil være, at det vil blive importeret fra andre lande.

Der er nogle ordførere, der i dag har forvildet sig ud i at sige, at alle nordiske lande med undtagelse af Danmark har et forbud mod det. Det er ikke rigtigt. Det er ikke korrekt. Efter de oplysninger, jeg har, er det fortsat muligt at få gennemført religiøse slagtninger i Norge. Det er alene Sverige og Finland, der har et forbud, og der er i øvrigt kun 5 ud af 15 medlemslande i EU, så vidt jeg har forstået, som har et forbud. Så der vil være rig mulighed for at kunne få det indført i Danmark, endda måske på andre vilkår end dem, vi har i Danmark, og med lavere dyreværnshensyn end dem, vi har i Danmark efter 1997.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Fru Inge Dahl-Sørensen som ordfører.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Tre forslag behandles sammen. Forslagene, som jeg ser dem, er ens, bortset fra ikrafttrædelsestidspunktet, som vi i det efterfølgende udvalgsarbejde vil kunne finde ud af.

Som jeg ved tidligere behandlinger af lignende forslag har udtalt, bør man ved slagtning sikre, at dyret lider mindst muligt. Derfor gør det indtryk, når dyrlæger med Dansk Dyrlægeforening i spidsen tager skarpt afstand fra slagtning uden forudgående bedøvelse, og motivet er ene og alene dyreetik.

Jeg tillader mig at lytte til Dansk Dyrlægeforening, som med baggrund i deres uddannelse må have særlige forudsætninger for at bedømme lidelser. De udtaler, at det er uforvarsvarligt at bruge kniven, før fuld bevidstløshed er indtrådt, og det er jo tankevækkende, at man skal bedøve kalve, når de skal afhornes, da de ellers ville lide. Men når et dyr skal slagtes, lider det ikke, når man med en kniv skærer igennem hud, muskler, spiserør, luftrør og halspulsåre.

Ved sidste behandling af et lignende forslag ændrede man fremgangsmetoden ved slagting, således at man nu skyder dyret umiddelbart efter, at man har skåret halsen over på det. Men det er jo absurd: Først skærer man for bagefter at skyde.

Venstre støtter forslagene, dog med et par enkelte forbehold.

Henning Grove (KF):

Vi behandler tre lovforslag med det samme formål, men selvfølgelig med nogle forskellige bemærkninger. Og for os i den konservative folketingsgruppe er det her et spørgsmål om dyreetik. Det er ikke et spørgsmål om religion eller noget som helst andet. Det er et spørgsmål om at tage hensyn til dyrene.

Dyreværnsforhold har jo ligget dette Folketing meget på sinde. Det er jo ikke så længe siden, den samme justitsminister fremsatte et forslag om, hvordan vi skal behandle vores husdyr i svinestaldene. De skal have brusebad, de skal have varme, de skal have plads og det hele. Man gør altså meget, efter at statsministeren ikke engang havde set en stald, men udtalte sig om, hvordan dyrene skulle behandles.

Vi skal behandle dem godt, og det er jeg helt enig i. Vi skal behandle vores dyr godt, men skal man kun behandle dem godt, imens de er levende? Når man skal til at slagte dem, så skal man altså ikke behandle dem godt. Så har man lov til at skære halsen over på dem, skære skindet over, skære struben over, skære spiserøret over, skære nerverne over og til sidst blodåren. Det er det, man siger, og for at mildne lidt på det, når man har gjort alt det smertefulde, så skyder man dyret. Der er det, vi siger: Skulle vi ikke tage og skyde det først, før man gør alt det der? Det ville være dyrevenligt i hvert fald.

Når jeg som dyrlæge har skullet give bare en indsprøjtning i halsen på dyret med en tynd kanyle, eller jeg skulle lægge den ind i blodåren, så ved jeg, at det er smertefuldt at røre

ved halsen. Det er smertefuldt at gøre noget ved den – de skal holdes, holdes fast, og det er jo derfor, man har lavet det, fordi man ved, at det gør ondt på dyret, inden man afliver det, for man afliver det jo først, når man har skåret halsen over. Ellers skulle det lide i betydelig længere tid. Men alle ved, at dyret lider, når man skærer. Så kan man komme med undskyldninger for det: Det tager kun 3 sekunder, det tager kun 5 sekunder, men man påfører bevidst dyret en smertelidelse. Det synes jeg egentlig er meget forkert, at man gør det, når dyrene er i vores varetægt.

Når man har behandlet dem godt i levende live, så synes jeg altså også, at man skal behandle dem dyreværns-mæssigt, når man slakter dem. Det er den konservative folketingsgruppe enig i, og derfor støtter vi lovforslagene.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu vil jeg godt spørge hr. Grove, som jo også har en ekspertise i det her i kraft af sit fag, om hr. Grove finder, at der er et dyreetisk problem i de tilfælde, hvor der i forbindelse med jagt sker en skamskydning af et dyr, f.eks. en hjort? Det kunne jeg godt forestille mig at der er.

Jeg ved ikke, hvor lang tid det tager for en hjort, som er blevet ramt i maven f.eks., og hvilke lidelser hjorten lider i den periode, der går fra, at den rammes i maven, og til den dør. Det kan hr. Grove naturligvis fortælle os: hvor lang tid det tager, før hjorten dør. Det vil jeg godt spørge hr. Grove om.

Jeg vil godt understrege, at jeg ikke er ved at lægge op til, at vi skal lave et indgreb mod jagen i Danmark. Det er jeg ikke. Jeg er bare ude på at få proportionerne ind i denne her debat. Derfor vil jeg gerne stille det faglige spørgsmål til dyrlægen hr. Henning Grove.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jo, men der er ingen tvivl om, at bliver et dyrt anskudt, så lider det. Det er der ingen tvivl om. Det ved, tror jeg, enhver, også hr. Keld Albrechtsen. Men forskellen ligger jo i: Her har vi et dyr i vores varetægt, som vi overhovedet ikke behøver påføre lidelse, vi kan gøre det uden. Og jeg har aldrig forstået, at det, at andre dyr kan lide, kan gøre, at vi skal indføre en slagtemetode, som dyret lider ved. Den argumentation har jeg aldrig forstået.

Vil hr. Keld Albrechtsen afskaffe jagt? Jamen så kom med et forslag, så tager vi diskussionen om det. Det kan bare aldrig være årsag til, at vi skal tillade en anden slagteform med lidelse.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg er da fuldstændig enig i, at fordi man gør noget forkert i nogle sager, berettiger det ikke til også at gøre det i andre sager. Helt korrekt.

Hr. Grove sagde: Her har vi – altså ved slagtningen – dyret i vor varetægt. Hvad med de kreaturer, der løber i skoven? Og de fugle, der flyver over vore hoveder? De er ikke i vores varetægt, dem har vi lov til at skyde rundt på. Er de ikke i vores varetægt? Ved dyrlægen og medlemmet hr. Henning Grove, hvor mange dyr der anskydes om året ved jagt? Hvis han ikke ved det, så skal jeg senere i min ordførertale oplyse ham om det. Så vil jeg bede ham spænde sit sikkerhedsbælte, så han ikke falder ned af stolen af skræk.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Grove har naturligvis ret i, at selv om det viser sig, at der er større dyreetiske problemer på andre områder, så berettiger det ikke, at man godkender noget, som er uforsvarligt, hvis det er det. Og jeg respekterer dybt, at hr. Grove har bekymringer i forhold til rituelle slagtninger.

Jeg stiller bare det spørgsmål. Og så vil jeg godt spørge hr. Grove: Er det ikke sådan, at vi faktisk har besluttet, at dyrene på marken skal skydes? Det har vi en jagtlov, der regulerer. Jeg siger ikke, det er en forkert lov. Jeg tror, at det er nødvendigt at have en jagtlov.

Jeg tror slet ikke, det er realistisk at træffe en beslutning om, at disse dyr ikke må skydes, selv om de altså bliver påført en lidelse. Jeg vil bare gerne have hr. Grove til at bekræfte med sin dyrlægefaglige ekspertise, at vi har altså her i Folketinget i kraft af en jagtlov besluttet at påføre titusinder af dyr en lidelse, som er meget betydelig i forhold til den sag, som vi ellers diskuterer her på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Vedrørende vilde dyr så skal vi lave så gode forhold for dem som muligt. Ingen diskussion om det. Det gør vi miljømæssigt. Men jeg tror ikke, at der er nogen, der kan gå rundt og sige,

at man ejer en fasan eller et rådyr. De flytter sig, som de har lyst til.

Vedrørende jagt: Der er ingen, der bevidst går ud for at påføre de dyr en lidelse. Der kan ske et fejlskud, og der sker fejlskud, og jægerne gør alt for at forhindre fejlskud. Og de dyr, der bliver anskudt, lider. Det kan vi roligt være enige om. Men her er nogle dyr, der er i vores varetægt, vi fuldstændig bevidst påfører en lidelse, uden at vi behøver det. Det er ikke en fejltagelse, det er en bevidst handling. Dér føler jeg, at der er stor forskel på, om der sker et uheld ved en anskydning, eller vi her i Folketinget tillader en bevidst handling, der gør ondt på dyret, når vi så let som ingenting kunne undgå det ved at skyde dyret først. Der er en himmelvid forskel.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg lagde mærke til, at tidligere i debatten var hr. Henning Grove inde på, at der kunne ske det, at der skete en fejl ved skydningen i forbindelse med den rituelle slagtning, således at bolt pistolen ikke virkede. Men det må naturligvis ikke ske, ligesom der heller ikke må ske skamskydninger i forbindelse med jagt. Begge dele kan vi hurtigt blive enige om.

Det forekommer mig bare, at hr. Henning Grove anlægger lidt forskellige målestokke, når han bedømmer den situation, der opstår, hvis bolt pistolen ikke virker, og så når han bedømmer den situation, der opstår, når jægeren skamskyder dyret. Det forekommer mig, at hr. Henning Grove anlægger forskellige etiske målestokke til at bedømme de grundlæggende samme problemer. Det synes jeg burde give stof til eftertanke.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Når man lytter til denne debat, er det jo naturligt, at dyreetik spiller en rolle i debatten. Så langt så godt. Men når jeg lytter til hr. Henning Grove, så sidder jeg og undres over, at der ikke er andre hensyn, og at hensynet til en minoritet her i landet, det mosaiske troessamfund, overhovedet ikke, tilsyneladende, kommer inden for hr. Henning Groves tankeområde.

Vi står med et religiøst mindretal, som har boet her i mange, mange år, og som i øvrigt, hver gang vi har diskuteret, har forsøgt at komme os i møde. Det er ikke ret mange år siden, at de lavede deres systemer om, nye kastemaski-

ner og forskellige andre ting, efter henstillinger fra Folketinget og baseret på nogle dyreetiske forhold.

Jeg synes, det er deprimerende, at man kaster sig over denne schæchtning. Det er et lille, nemt problem at løse, der kun vedrører nogle ganske få mennesker. Jeg synes nok, at vi har andre dyreetiske problemer i vores land, som er større og vigtigere.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Når vi nu har hr. Henning Groves ekspertise til rådighed, så vil jeg også godt spørge sådan helt ind til vores almindelige traditionelle slagtninger: Har hr. Henning Grove oplysninger om, hvor mange fejlskud, hvor mange af de her boltpistoler der rammer dyrenes øjne, og hvor lang tid der så går, inden man får rådet bod på de skader? Har hr. Henning Grove tal på, hvor mange fejlskydninger, der sker i traditionel slagtning i Danmark?

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Hr. Keld Albrechtsen sagde, at det er beklageligt, når en boltpistol svigter. Det kan vi alle være enige om. Det gælder også i den daglige slagtning, den almindelige slagtning. Normalt sker der ikke noget ved det. Men selvfølgelig sker der også fejlskydning dér, og enhver fejlskydning er en fejltagelse. Men fra at sige, at når der sker de fejltagelser, så kan vi også tillade, inden vi skyder dyret, at påføre det smerte, det er jo det, man argumenterer imod.

Jeg siger, at enhver fejlskydning, enhver anskydning skal undgås. Men det er endnu værre at have en fejlskydning, når man har påført dyret smerte ved at skære halsen over på det. Alle fejl skal undgås. Vi ved, det kan ske. Men det berettiger ikke, at man skærer halsen over på dyret først.

Med hensyn til religion sagde jeg, da jeg startede det her, at der har vi taget dyrets standpunkt. Det har intet at gøre med, at vi vil jage nogen som helst religiøsitet eller noget som helst. Men fru Dorte Bennedsens indlæg viser jo tydeligt, at jeg har ret i mit synspunkt om, at der er taget hensyn til en minoritet, og det skal dyrene betale for.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Hr. Kristen Touborg som partiordfører.

Kristen Touborg (SF):

Indledningsvis vil jeg gerne anerkende regeringens indsats på området i de senere år, en indsats, som væsentligt har reduceret det antal dyr, som slagtes uden bedøvelse. Det vil jeg gerne kvittere for her.

Spørgsmålet om, hvorvidt det i det hele taget er dyreetisk forsvarligt at slagte større dyr uden forudgående bedøvelse, er til stadighed et debattemne her i landet. I Folketinget rejstes sagen jævnlig, senest i 1997, hvor SF's ordfører, fru Margrete Auken, bebudede, at SF ville fremsætte sit eget forslag, som skulle sikre, at alle dyr bedøves, før de slagtes. Det løfte indfries så hermed.

Problemet i det her er, at to forskellige kulturopfattelser her støder sammen. SF vil gå langt for at imødekomme mindretals interesser. Men her kan begge hensyn altså ikke tilgodeses. Her må vi nødvendigvis træffe et valg.

SF har altid taget grundlovens bestemmelser om religionsfrihed og menneskerettigheder meget højtideligt, det er der vist næppe nogen der er i tvivl om, ligesom hensynet til andre tros-samfundets religionsudøvelse altid har ligget os stærkt på sinde. Religionsudøvelse og skikke, som knytter sig dertil, vil kun i meget sjældne tilfælde kunne gøres til genstand for diskussion eller restriktioner.

Det kan de sådan set kun, hvor religionsudøvelsen skader sagesløse. Så må vi sige fra, når det er sådan. Den problematik er jo bl.a. kendt fra Jehovas Vidners nægtelse af at modtage blodtransfusion, hvad vi jo for børnenes vedkommende ikke mener at kunne acceptere her i landet. Og angående slagtning uden bedøvelse er den svage part dyrene.

Vi ønsker såmænd bare, at dyreværnslovens § 13, som siger, at den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og smertefrit som muligt, skal gælde for alle former for slagtning. I SF finder vi, at det her er et særdeles rimeligt krav af hensyn til den svageste part, dyret.

Der er således ikke tale om, som nogle har fremført i den offentlige debat, at SF går Dansk Folkeparti i bedene i deres forsøg på at bruge dyreetik som skjold for at fremføre budskaber med racistiske overtoner. Tværtimod, vil jeg sige, så vil SF med det her initiativ søge at begrænse mulighederne for, at Dansk Folkeparti selv har hele banen at spille på stort set uden modspillere.

Den lette løsning for SF ville da naturligvis have været at holde fingrene væk fra emnet. Så kunne jeg jo også undgå at blive udråbt som racist, åndssvag og fortaler for sorte forbud. Men det er jo ikke altid de lette løsninger, der er de rigtige.

I SF's folketingsgruppe har vi den opfattelse, at det af dyreetiske grunde er uacceptabelt at slagte store dyr uden bedøvelse, en opfattelse, der som tidligere omtalt ikke er af nyere dato.

Jeg finder, at slagtning uden bedøvelse tenderer dyremishandling. Det synspunkt deler jeg med en meget stor del af den danske befolkning. Det bliver det naturligvis hverken mere rigtigt eller mere forkert af, men faktum er, at det deler jeg med en stor del af den danske befolkning.

Under disse omstændigheder vil berøringsangst fra SF og andre ansvarlige partier over for det at stille krav til bl.a. religiøse mindretal virke stik imod hensigten efter min bedste opfattelse. Det ville virke fremmede på racismen og fremmedhadet i den danske befolkning i stedet for at bekæmpe det. Man kan nu engang ikke altid feje problemerne ind under gulvtæppet.

Reaktionerne, da vi kom frem med, at vi ville stille det her forslag, har været vidt forskellige her på Borgen. Således er jeg af hr. Christian H. Hansen fra Dansk Folkeparti, som jeg tror er ordfører her i dag, blevet truet med at få en injuriersag på halsen, hvis ikke jeg ville trække mine udtalelser om, at Dansk Folkeparti har haft racistiske overtoner i deres kampagne imod halalslagtninger, tilbage. Det er dog ikke blevet til mere end truslen indtil videre. Jeg må sige, at den trussel tager jeg utrolig afslappet.

Men der er i øvrigt overhovedet ikke tale om, at SF vil forbyde rituelle slagtninger; vi vil blot sikre, at dyrene bedøves først. Det forekommer os at være et yderst rimeligt krav, som er helt i overensstemmelse med vores grundliggende holdning til dyreetik.

Det handler altså ikke om rituelle slagtninger eller ikke rituelle slagtninger, men om bedøvelse eller ikke bedøvelse. Og så vil jeg godt slutte af med at sige, at heldigvis er det jo sådan, at langt hovedparten af de rituelle slagtninger, der bliver foretaget, er helt i overensstemmelse med vores dyreetiske opfattelse og helt uproblematisk. Sådan er det heldigvis i dag.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Bare den kommentar til hr. Kristen Touborg: Hvor er det dog tosset, når man er enig i målet, så at komme med sådan en ordførertale, som hr. Kristen Touborg gjorde. Men jeg kan sige for Dansk Folkepartis vedkommende, at det for os er fuldstændig ligeegyldigt. Vi har nemlig ikke den berøringsangst, som hr. Kristen Touborg kom ind på i anden sammenhæng, over for nogen partier.

Så må jeg sige, at det er korrekt, at det var fru Margrete Auken – fordi hun kunne simpelt hen ikke få sig selv til at stemme for Dansk Folkepartis forslag sidste gang, hvor hun ellers var enig i målet – der sagde, at hun ville komme med et forslag. Jeg kan så forstå, hun også har skrevet ordførertalen for hr. Kristen Touborg.

Men hvor er det tosset, når man faktisk er enige, når forslagene, der ligger, stort set er identiske, hvor er det dog så tosset, at man ikke bare kan være enige om, at man ikke skal slagte uden en forudgående bedøvelse. Det er det, vi diskuterer her i dag og ikke alt muligt andet tosseri, som hr. Touborg var inde på.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg må jo bekende, at det nok er en artikel, som jeg har i Information her til morgen, som får hr. Touborg til at komme med den markering i forhold til Dansk Folkeparti. Det er korrekt, at jeg har skrevet et par ord om for det første, at jeg tror på, at SF's forslag er velment, og at der ligger en regulær dyreetisk overvejelse bag ved det; naturligvis tror jeg på det og ikke andet, ingen usaglige hensigter. Det mistænker jeg ikke SF for.

Men jeg skrev samtidig den lille advarende bemærkning, at SF's forslag jo ikke ville kunne undgå at blive brugt i Dansk Folkepartis indfaldsvinkel til den her sag, som vi jo alle sammen godt ved har andre interesse-motiver. Jeg vil godt citere Politikens leder – nej, det vil jeg ikke, for det tillader tiden ikke i denne her korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Når hr. Kristen Touborg heroppefra taler om anklager for injuriersager osv., så er det jo, fordi hr. Kristen Touborg i radioen sagde nogle ubehagelige ting om det lovforslag, som vi også vil fremsætte, og som egentlig har det samme mål,

som hr. Kristen Touborgs og SF's eget forslag har. Jeg ved godt, at man prøver altid på at påstå noget andet, men kan hr. Kristen Touborg ikke bekræfte mig i, at man ikke har lov til at være så torskedum, når vi kan opnå et godt mål, at man så bekæmper hinanden. Lad os da opnå det mål, for vi har nøjagtig det samme mål, nemlig dyrenes velfærd.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Først til fru Pia Kjærsgaard: Fru Pia Kjærsgaard siger, at når man er enig i målet, så skulle det ikke være nødvendigt at lægge forskellige vinkler på sagen. Helt ærligt, så tror jeg, at fru Pia Kjærsgaard taler imod bedre vidende. Helt ærligt, det tror jeg hun gør.

Det burde ikke være ukendt for et mangeårigt medlem af Folketinget, at politiske signaler har en vis værdi. Det burde ikke være ukendt. Jeg vil endda sige, at de er særdeles afgørende, og det fremgår jo sådan set allerede af bemærkningerne til lovforslagene, at der er forskellige indfaldsvinkler til det her.

Så jeg vil meget fastholde, at politiske signaler er særdeles vigtige i den her forbindelse. Og det var jo også grunden til, at vores ordfører for et par år siden måtte sige fra omkring det her.

Til hr. Albrechtsen: Det var ikke hr. Albrechtsen, jeg citerede, når jeg sagde ting i pressen. Det var ikke specielt hr. Keld Albrechtsen, det var sådan mere generelt, hvad der sådan er blevet sendt ud undervejs her.

Og så til hr. Christian H. Hansen: Det var sådan, at den trussel, som hr. Christian H. Hansen kom med imod mig, fremsatte han i Danmarks Radio Midt- og Vest. Det var ikke Dansk Folkepartis lovforslag, jeg udtalte mig negativt om. Det forelå ikke på det tidspunkt. Det, jeg udtalte mig negativt om, var den usmagelige kampagne, som Dansk Folkepartis ungdom førte, som var aldeles under al kritik. Og når jeg tillader mig at sige, at det er Dansk Folkepartis politik, så er det, fordi formanden for Dansk Folkeparti, fru Pia Kjærsgaard, støttede op omkring det.

Det var baggrunden for, at jeg kom med nogle forholdsvis bramfri udtalelser, som jeg meget gerne vil stå ved. Og jeg har så også haft den erfaring, at der jo altså ikke er kommet et injurierianlæg imod mig endnu.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Hr. Kristen Touborg har ikke sagt noget om Frihed 2000's motiver eller signaler i forhold til vores lovforslag. Og det er jeg glad for, det tager jeg som en opbakning til vores forslag.

Men jeg er nødt til at korrekse, for hr. Kristen Touborg sagde, at SF's ordfører i 1997 måtte tage afstand fra forslaget. Det var sådan, at SF stemte samlet for det lovforslag, som jeg fremsatte på daværende tidspunkt, der hed nr. L 93. Det var et samlet SF, der stemte for det, og det er derfor, at vi er glade for at se, at vi nu får debatten igen i dag, og at det ser ud til, at flere partier bakker op om det.

Jeg vil også sige, at signalerne er da bestemt af betydning i den her sag, og hvis det er en hindring, så kan man roligt se helt bort fra bemærkningerne til vores lovforslag. Vi har ingen problemer med det, og hvis der kan samles flertal om SF's forslag, men ikke om de andre, så betyder det ikke noget for os. For os er det vigtige, at vi får et lovforslag om det her punkt vedtaget, uanset hvilket af de tre det bliver.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Altså hr. Kristen Touborg: Er det egentlig ikke lidt ærgerligt? Ligesom nogen før forsøgte at afspore debatten om slagtninger uden bedøvelse ved at tale om alle mulige andre former, som bestemt heller ikke er rimelige i forhold til, hvordan man behandler dyrene, så er det jo blot en afsporing af debatten.

Der synes jeg, at hr. Kristen Touborg forsøgte at få den tilbage på sporet, men nu synes jeg, at hr. Kristen Touborg selv afsporer debatten. Det er da en fjollet debat, og jeg vil godt helhjertet sige, at Dansk Folkeparti støtter hr. Kristen Touborgs forslag. Jo flere stemmer imod slagtninger uden bedøvelse jo bedre, og at vi simpelt hen ikke orker eller gider gå ind i den tåbelige diskussion, som hr. Kristen Touborg lagde an til.

Hvor er det dog tosset, når man fremsætter stort set samme forslag! Hvor er det dog forkert at gøre det, men det må hr. Kristen Touborg jo så selv stå til regnskab for på et senere tidspunkt i forhold til sine vælgere.

(Kort bemærkning).

Margrete Aukén (SF):

Det er jo faktisk en meget vanskelig debat, og jeg vil godt bede hr. Kristen Touborg bekræfte,

at den diskussion, vi har haft i SF, præcis har drejet sig om den sovs, det her blev serveret i.

Da jeg i sin tid måtte gå op og sige, at vi måtte fremsætte vores eget forslag, så var det, fordi kampagnerne også dengang var så osende fulde af fremmedfjendskhed, at det var meget, meget svært at tage dyrenes parti i den debat, sådan som det også er i dag, for både Socialdemokratiet og Enhedslisten gør det vanskeligt for os at tage dyrenes parti, fordi de med megen ret siger: Hvad er det for et selskab, de er havnet i, og hvor var Dansk Folkeparti henne, da der var en eller anden borgmester, der sagde, eller hvem det nu var, der sagde, at børnene ikke måtte få halalslagt kød i børnehaverne? Hvor var de henne?

Ja, jeg har ingen erindring om, at de var ude og sige: Sådan noget pjat! Selvfølgelig kan man servere det kød, man vil, for børnene, og jeg går så ud fra, vi får det bekræftet nu, at Dansk Folkeparti fremover vil hjælpe os med, at vi ikke laver de der smålumre, racistiske sammenblandinger, men at vi vitterlig tager dyrenes parti, og det er det, vi gør i den her sammenhæng. Men vi har altså været nødt til at have en ganske heftig debat, også internt, netop fordi vi kommer til at sige ting, vi er enige med nogle mennesker i, som vi ellers er dybt uenige med, fordi de er så frastødende i deres øvrige synspunkter.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning, og så har jeg stadig væk tre korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg kan bekræfte fru Margrete Aukens udsagn. Det er jo netop er i forlængelse af det, jeg tidligere har sagt omkring, at de signaler, der udsendes, naturligvis ikke er ligegyldige. Men jeg skal gerne afslutte den her del med at sige, at jeg er glad for, hvis såvel Frihed 2000 som Dansk Folkeparti ikke køre sådanne usammenhængelige kampagner. Det vil jeg hilse velkommen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er meget glad for, at SF's ordfører understreger de overvejelser, der ligger bag SF's fremsættelse af det her forslag.

Nu ved jeg så ikke, om hr. Touborg har læst den artikel, som jeg har skrevet i Information.

Det vil jeg så opfordre hr. Touborg til, for jeg kan altså ikke undlade at stille det spørgsmål, om det nu er klogt og velovervejet af SF i en situation, hvor de dyreetiske begrundelser, SF anfører i sit eget forslag, næppe er tungtvejende nok til at begrunde et forbud, at bringe sig på banen sammen med Dansk Folkeparti, som vi jo med føje kan mistænke for at have helt usaglige motiver i den her debat – motiver, som handler om, at der er nogle religiøse mindretal, som partiet ikke kan lide.

Derfor må jeg sige, at jeg er glad for, at SF så kraftigt understreger, at man har haft den diskussion. Jeg må bare til gengæld sige, at vi altså i Enhedslisten er nået til en anden konklusion i den her debat.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Jeg vil gerne sige til hr. Kristen Touborg, at normalt skal der meget til, før jeg bliver bare en lille smule ophidset, og jeg er heller ikke blevet så ophidset, at man vil kunne høre det på min stemme nu. Men jeg må sige til hr. Kristen Touborg, at omkring det med injuriersagen var det jo faktisk sådan, at jeg overvejede den, men at jeg måske også samtidig ville tage en formel, stille og rolig snak med hr. Kristen Touborg på en af gangene herude, hvor vi jo så tit mødes og hilser pænt på hinanden. Og det har jeg gjort og føler, at med den snak, jeg har haft med hr. Kristen Touborg, som har været lige så hyggelig som så mange andre gange, så er vi kommet fuldt til forståelse af hinanden her. Jeg synes bare, at det også skulle frem.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Til fru Margrete Auken: Altså det med at forbyde rituelt slagtet kød i børnehaver, som fru Margrete Auken betegnede som en smålummer og racistisk sammenblanding, det var jo socialdemokraten hr. Kjeld Rasmussen, der kom med den bemærkning. Jeg synes nu ikke, den var hverken smålummer eller racistisk eller noget som helst, men det var da ikke Dansk Folkeparti, der kom med det, det var en socialdemokratisk borgmester.

Men lad mig så bare sige – og man skal ikke høre mere fra mig omkring det her – til hr. Kristen Touborg, som jeg egentlig synes er en meget flink fyr altså, men nu syntes han lige, han skulle gå op og markere i forhold til fru Margrete Auken og til Enhedslisten, at det sker

jo en gang imellem, at vi stemmer sammen med SF om at forbedre vilkårene for folkepensionister, og det synes jeg da er en god idé.

Det handler så om også en gang imellem i forhold til Enhedslisten, temmelig tit endda, at vi stemmer det samme, når det gælder EU. Sådan er det jo, og heldigvis for det i det danske folkestyre.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Signaler eller ej, kan hr. Kristen Touborg bekræfte, at et samlet SF stemte for mit lovforslag i 1997 benævnt nr. L 93? Og kan hr. Kristen Touborg på baggrund af hr. Keld Albrechtsens indlæg bekræfte, at et enigt Enhedslisten, herunder hr. Keld Albrechtsen, stemte for nr. L 93, som jeg havde fremsat i 1997?

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Først til hr. Behnke: Det kan jeg ikke bekræfte, for jeg kan ikke huske det, men jeg forstår spørgsmålet sådan, at det vistnok forholder sig sådan.

Til fru Pia Kjærsgaard: Jeg forstod ikke helt, om fru Pia Kjærsgaard tog afstand fra den socialdemokratiske borgmester. Det håber jeg fru Pia Kjærsgaard gjorde, og hvis det var tilfældet, så vil jeg sådan set hilse det meget velkomment. Ellers kan jeg kun sige til fru Pia Kjærsgaard: Vi tæller naturligvis stemmerne med, når der stemmes. Jeg er helt enig i, at sådan er demokratiet, og sådan går det, og jeg er i øvrigt også enig i betragtningen omkring EU. Altså naturligvis stemmer vi også der sammen, der stemmer vi sammen med Enhedslisten og Dansk Folkeparti nogle gange.

Og så skal jeg bekræfte, at det, hr. Christian H. Hansen sagde i Radio Midt & Vest, var, at han ville overveje et sagsanlæg, og jeg tror også nok, jeg sagde, at hr. Christian H. Hansen truede med et sagsanlæg. Det er så for mig at se sådan stort set det samme.

Til hr. Keld Albrechtsen: Det her er jo svært, det er meget svært, og det har da krævet store overvejelser om, hvad man skulle og ikke skulle. Og vi er altså nået til den konklusion, at det, som jeg også har forelagt i min ordførertale, var nødvendigt at gøre. Det er svært, og naturligvis mener vi, at begrundelserne er tungtvejende nok til, at vi har stillet det her forslag, ellers havde vi jo naturligvis ikke stillet det.

Formanden:

Fru Margrete Auken for en kort bemærkning. Er det til hr. Touborg?

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Ja, selvfølgelig.

Vi skal nemlig lige have slået helt fast, hvad det er, der snakkes om. Hvis vi i SF havde kunnet sige, at vi havde hørt fru Pia Kjærsgaard være ude og tage afstand fra denne tidlige indblanding i spisevaner i en børnehave, på denne tidlige indblanding fra en socialdemokratisk borgmester i spisevaner i en børnehave, hvis vi havde hørt det, hvis vi havde haft hele den der diskussion, sådan så det var fuldstændig løserevet fra den der racisme, vi kender, så havde vi aldrig drømt om at fremsætte forslaget, for så havde vi sagt: O.k., nu har vi fået løserevet diskussionen om slagtinger fra racismen.

Men netop fordi vi aldrig har hørt hverken Fremskridtspartiet eller altså Frihed 2000, som de hedder nu, eller Dansk Folkeparti nogen sinde være på den side, hvor man altså kan holde orden på fremmedhad, og så hvad de andre ting drejer sig om, så er vi altså nødt til af hensyn til dyrene at lave vores eget forslag, så det er helt klingende klart, at det er dem, det drejer sig om og ikke, hvad for spisevaner folk måtte have.

Formanden:

Det var en kort bemærkning til hr. Kristen Touborg. Så er det justitsministeren.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg forstod det sådan på hr. Touborg, at der var en anerkendelse fra SF's ordfører over for de initiativer, regeringen har taget på feltet, ikke mindst slagtebekendtgørelsen fra 1997. Jeg medgiver, at det er komplekst; jeg synes bare, der igen ligesom er to hensyn. Hvis man dyreværnsmæssigt, dyrevelfærdsmæssigt kan forsvare det, skulle man så ikke forsøge at tage det balancepunkt over til at have den tolerance over for det mosaiske troessamfunds ritualer.

Det er stadig væk det, som er bærende for regeringen, så længe vi har Dyreetisk Råd og endda et enigt Dyreetisk Råd, der arbejder på baggrund af forskningsmæssige resultater, ikke på baggrund af følelsesmæssige. Jeg medgiver gerne, at hvis man ikke deler de andre trossamfunds tilgang til det her, så kan man jo bare ale-

ne tage en rent følelsesmæssig dyreværns­mæssig tilgang.

Men når man nu gerne vil prøve at finde det balancepunkt, og jeg har også et eller andet sted en fornemmelse af, at det trods alt stadig væk betyder noget i SF at have den her tolerance over for andre trossamfundets ritualer, så spørger jeg: Er det overhovedet ikke indgået i hr. Touborgs og andre SF'eres overvejelse, hvad et forbud her i landet vil betyde? Det vil betyde, at vi vil få det importeret. Vi vil få schæchtet kød importeret til Danmark for at tilfredsstille det behov, som det mosaiske troessamfundets medlemmer har her i landet. Og gør det ikke indtryk, at det muligvis vil komme fra lande, hvor man ikke har en så restriktiv bestemmelse i lov­givningen og en bekendtgørelse for, hvordan man så må foretage schæchtningen?

Altså, jeg spørger igen: Kan man ikke i SF – for det er ret begavede folk, vi her har med at gøre, og jeg går ud fra, at man så spørger sig, hvad konsekvensen af ens handlinger er, altså prøver at tænke det igennem – kan man ikke derigennem også finde en begrundelse, når jeg nu forstod, at hr. Touborg anerkendte den regulering, der har fundet sted her i landet de se­neste år i forhold til at varetage de dyreværns­mæssige hensyn?

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg har bekræftet det, som fru Margrete Auken sagde. Og så vil jeg gerne svare ministeren. Ministeren siger: »Når der nu er tale om en handling, der er dyreværns­mæssigt forsvarlig«. Jamen det er jo netop dér, at sagens kerne er. Det mener vi ikke der er tale om.

Vi mener faktisk ikke, der er tale om en dyreværns­mæssigt forsvarlig handling. Og når jeg roste regeringen, så var det jo naturligvis, fordi regeringen har været stærkt medvirkende til, at vi har fået bragt antallet af dyr, der er slagtet uden forudgående bedøvelse, væsentligt ned. Og det kvitterede jeg for, og det synes jeg er godt og et skridt i den rigtige retning.

Men vi mener bare, at det er ikke dyreværns­mæssigt forsvarligt, og derfor skal vi også have den sidste ende med, mener vi efter en nøje overvejelser af, hvad der er af mindretal og mindretalsbeskyttelse i den her sag.

Så det har absolut været efter nøje overvejelse, at vi har gjort det her. Og det betyder noget for os med beskyttelsen af mindretal.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Der har været store overvejelser, i hvert fald hos mig personligt. Jeg har nære venner, som er medlemmer af det mosaiske troessamfund, og jeg har bestemt været optaget af at tænke den her sag godt igennem.

Vort samfund udvikler sig, der sker noget hele tiden, vi ændrer vores love. Det skal alle danske borgere være med i, og der er ikke særregler – det tror jeg heller ikke sådan set at justitsministeren mener der bør være – hvor vi pludselig gør nogle mindre kompetente til at tage del i den drøftelse, vi har med hinanden om, hvad der er i orden.

Og noget af det, jeg ser frem til også i sam­talerne med venner, jeg har i det mosaiske troessamfund, er de religionssamtaler, jeg også mener der må være i det her. Den meget vigtige pointe i Det Gamle Testamente, som hedder, at dyret skal have haft det godt – det er en meget smuk ting – har jeg haft svært ved. Og der synes jeg, vi skylder at snakke på jævn fod med hinanden. Jeg har haft svært ved at forstå, at det så skulle indebære at støtte dyrplageri, når man tværtimod sagde: Nej, vi satser den anden vej, vi følger med hinanden.

Og jeg tror, justitsministeren selv ville føle, det var en skrækkelig tanke, hvis vi plukkede en gruppe ud og sagde: De er ikke store og stærke nok til at være med i vores fælles sam­tale om, hvordan vores samfund skal udvikle sig.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Ja, det, jeg gerne ville høre fra hr. Touborg, var det næste led i argumentationskæden: Hvad nu, hvis vi så gennemførte et forbud her i landet? Hvad ville så konsekvensen være? Tror hr. Touborg ikke, konsekvensen ville være, at så ville vi få import af schæchtet kød fra de andre europæiske lande, hvor det er fuldt tilladt? Og kunne man så ikke komme i en situation, hvor denne import ville være kød fra slagtinger efter jødisk ritus, hvor man ikke havde stillet de her dyreværns­mæssige krav om, at der skal være denne her boks, at de skal være let fikse­ret, og der skal skydes med en bolt­pistol umid­delbart efter? Kunne man ikke risikere det?

Og hvad er det så, hr. Touborg opnår med sit forbud? Det er jo ikke dyreværn så. Derfor har regeringen valgt at gå den vej at skabe dyrevæl­færd inden for de rammer, der gør, at vi også

kan sikre, at den jødiske ritus kan finde sted her i landet.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Det er jo dansk lov, vi diskuterer lige nu, og hvordan vi skal forholde os i Danmark, må jeg så sige til justitsministeren.

Jeg vil allerførst sige, at jeg hørte faktisk godt justitsministerens forelæggelse oppe på mit kontor. I hvert fald nogle af os har sådan nogle små fjernsyn, hvor vi kan se, hvad der foregår nede i salen, vi kan søreme også godt høre det, hvis vi skruer tilstrækkeligt op for lyden; det er ikke altid, det er hensigtsmæssigt, men det havde jeg faktisk gjort, da jeg skulle høre justitsministerens forelæggelse.

Og jeg vil godt lidt tilbage til denne her rapport, som jeg synes at justitsministeren skal hænges lidt mere op på, denne her dyreetiske rapport om rituelle slagtinger, som var det, der dannede baggrunden for det, vi har nu, og hvori man skriver, at rituel slagting uden bedøvelse af kvæg, som det praktiseres i dag, ikke er etisk acceptabelt. Det var det, man fandt frem til, og så burde der have været punktum.

Men så fortsætter man, at en mulig løsning – det er så den, vi har nu – består i at stille krav om, at dyrene skal skydes med boltistol omgående efter, at blodåren i halsen er skåret over. Dyrene vil så højst opleve en meget kortvarig smerte. Altså, alt det, vi har hørt tidligere i denne her debat om, at den smerte ikke eksisterer, giver Dyreetisk Råd faktisk selv udtryk for at den gør.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Når nu justitsministeren for tredje gang fremhæver import-eksport-spørgsmålet, så er jeg nødt til at spørge justitsministeren, om justitsministeren med samme vægt i sine ord kan redegøre for, hvor regeringens argumenter var henne, da man talte om forbudet mod burhøns. Var man da også af den opfattelse, at det var en god idé, at Socialdemokratiet argumenterede for, at man skulle bevare burhøns i Danmark, for ellers så ville vi bare komme i en situation, hvor man skulle importere burhønsæg fra andre lande, hvor hønsene måske levede under endda endnu ringere forhold end i Danmark? Nej, det gjorde man jo ikke, tværtimod.

Dengang var Socialdemokratiets argument, at det var sådan set ligegyldigt. Vi var nødt til at

gå foran som et foregangsland og heldigvis for det. Men der må være en konsistens i det, som justitsministeren siger. Han kan ikke bruge det ene argument det ene sted og så bruge det modsatte argument i en anden diskussion og slet ikke, når det er to emner, der ligger så tæt op og ned ad hinanden.

Formanden:

Og så er det hr. Kristen Touborg. Og så skal vi jo på et tidspunkt videre i ordførerrækken, henstiller jeg til.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg er vist i den heldige situation, at de to sidste spørgsmål mere gik til justitsministeren end til mig, så dem vil jeg faktisk undlade at svare på og nøjes med at svare på justitsministerens spørgsmål. Jeg vil godt beklage, at jeg ikke nåede det første gang. Jeg er helt enig i, at det væsentlige i justitsministerens spørgsmål nåede jeg ikke frem til.

Jeg tror, det er helt rigtigt, at vi vil komme til at opleve en form for import af rituel slagtet kød, hvis vi forbyder det i Danmark. Men jeg tror samtidig, at jeg må sige, at vi eksporterer formodentlig en del i øjeblikket. Det ville ikke undre mig, om nogle af de lande i Europa, hvor man ikke må foretage det, får deres kød fra Danmark. Det ville ikke undre mig. Sådan er det jo, så derfor: Jo, jeg tror, der er en risiko for, at man flytter det et andet sted hen.

Men jeg er jo nødt til at sige, at der er lovgivere i Danmark. Jeg er nødt til at sige, at det er i Danmark, jeg har indflydelse på, hvordan dyrene har det. Det er faktisk det, jeg er ansvarlig for, medansvarlig for, og derfor nytter det ikke noget at sige, når alle de andre er værre, at vi også går et skridt ad den vej. Vi må jo lovgive i Danmark, sådan som vi synes der skal lovgives, og hvis det så viser sig, at det får nogle konsekvenser, ja, så er der jo nogle muligheder for at arbejde internationalt, men jeg mener, vi er lovgivere i Danmark, og jeg må henholde mig til, at det er grundlaget.

Christian H. Hansen (DF):

Vi har fra flere steder i samfundet hørt krav om bedre dyreetisk adfærd, og det er også for Dansk Folkeparti det eneste, dette her handler om.

De danske forbrugere i dag er i stigende grad optaget af de dyreetiske forhold, og heldigvis

stiller forbrugerne stadig større krav til dyrenes samlede livsvilkår.

Dansk Folkeparti ønsker med det forslag, vi har fremsat, at der rettes fokus mod rituelle slagtninger, som vi mener er i strid med god dyreetisk adfærd. Vi er i Dansk Folkeparti ligeledes opmærksom på, at der i 1997 blev foretaget en række ændringer i bekendtgørelsen om slagtning og aflivning af dyr, men vi mener ikke, at disse ændringer har været tilstrækkelige.

I Dansk Folkeparti er vi af den helt klare opfattelse, ligesom som mange andre eksperter også er det, at dyrene lider unødigt, og det kan ikke være i overensstemmelse med dyreværnslovens bestemmelser om, at dyr skal aflives så hurtigt og smertefrit som overhovedet muligt. Når man afliver et dyr uden forudgående bedøvelse, er der jo ingen tvivl om, at man påfører dyret en unødvendig smerte. Hvis man har set nogle af disse slagtninger, om man så har været til stede, eller man blot har set dem på tv, eller hvor man nu har set dem henne, så ser man bl.a., at dyrene bliver bundet, også fikseret, og hvis man ser – og det synes jeg faktisk er det vigtigste – dyrenes øjne, kan man se, at dyret lider. Dyret gennemgår noget, som er meget forfærdeligt. Når vi så lever i et land, hvor dyrevelfærd, som nævnt tidligere, også fra andre ordførere, er sat i højsædet, hverken kan eller skal vi acceptere, at dyrene bliver behandlet på en så uacceptabel måde.

Jeg vil gerne vove den påstand og sige, at intet seriøst menneske kan acceptere disse slagtemetoder, og ingen argumentation overhovedet kan pille ved, at denne form for slagtning er dyremishandling af første grad.

Så vil jeg også gerne gøre opmærksom på, at der her i Folketingssalen jo er tre lovforslag, og fra Dansk Folkeparti er vi fuldstændig ligeglade med, om det er vores eget lovforslag, der bliver vedtaget, om det er Frihed 2000's lovforslag, der bliver vedtaget, eller det er SF's lovforslag, der bliver vedtaget. Det, der er vigtigst for os, er, at vi får ændret lovgivningen, så denne slagtemetode ikke kan blive brugt her i landet længere.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg vil godt høre, om hr. Christian H. Hansen kan bekræfte, at det, der står i partiets bemærkninger til lovforslaget i sidste afsnit om forklaringen på, hvorfor man fikserer disse dyr, på baggrund af de oplysninger, jeg kom med i min ordførertale, er noget vrøvl.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Jeg er udmærket bekendt med, at fru Else Marie Mortensen har været oppe og tale om det før også, men jeg har faktisk talt med nogle eksperter på det her område, som siger, at selv om fikseringen ikke er så grov, som man ser i udlandet, så betragter man også det, man foretager herhjemme, som en fiksering, og derfor står det i vores lovforslag.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg må jo konstatere, at det svar ikke har fået ændret ved min opfattelse. Der står her: »Årsagen til, at dyr, der ikke har været forudgående bedøvet, i dag fikses stående, er, at de påføres smerte, inden de bliver bedøvet«.

Når jeg så siger, at det er nøjagtig den samme fiksering, der sker ved traditionel slagtning, vil hr. Christian H. Hansen så indrømme, at det er noget vrøvl, der står her?

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Nej, det vil jeg ikke. Men jeg vil indrømme, at jeg tror mere på eksperter, end jeg tror på fru Else Marie Mortensen, og det har også været meget givtigt, vil jeg sige, for debatten i dag, at vi har haft en dyrlæge til stede her i salen, som så heldigvis så også er folketingsmedlem, som virkelig har kunnet sætte tingene i det rigtige perspektiv.

Arne Melchior (CD):

Først en kort bemærkning til SF, som i bemærkningerne til deres lovforslag sammenstiller denne sag her med Jehovas Vidners nægtelse af blodtransfusion og den såkaldte omskæring, som jeg kalder bortsykning, på ubedøvede piger og kvinder.

Det viser, at man er fuldstændig i skoven. At sammenligne det at hindre at helbrede et menneske, at sammenligne åbenlys tortur på ubedøvede mennesker med en eventuel påstået 2 sekunders smerte på et dyr, viser, hvor langt hr. Touborg og co. er ude at svømme.

Så må jeg jo sige som andre, at da vi jo har haft debatten for 2½ år siden, må der blive noget gentagelse. Lad mig starte med at slå fast, at der kun er tre lande i Europa, hvor denne form for dyreslagtning er forbudt, absolut forbudt; tre lande i Europa. EU har behandlet sagen igennem flere år og i december 1993 udstedt et

direktiv, der godkender denne form for slagtning, men de er altså dyrplagere alle sammen. Hollænderne og belgierne og tyskerne og italienerne og franskmændene og englænderne er dyrplagere alle sammen. Det må de også være i USA og i Canada og i New Zealand og i Australien osv. Det er tilladt næsten i hele verden. Men vi kan bedre.

Så bliver der talt om dyreetik. Jeg skal give et par eksempler på jødisk dyreetik. Tag sabbatsbudet. Der står, at du skal komme hviledagen i hu, du og din søn og din datter og din tjener og din tjenerinde og dit husdyr. Det er jødisk dyreetik, at man ikke må spænde hesten for vognen eller sætte sig og ride på den 7 dage om ugen. Hvis et menneske ser et dyr, der er for stærkt belastet, er det dets pligt at standse det og hjælpe det af med noget af overlasten. Og lystjagt er forbudt i jødedommen, og nu kommer vi så til jagten, som jeg har været inde på tidligere i debatten.

Oplysninger fra Danmarks Miljøundersøgelser fortæller på tryk, at op ved 200.000 fugle – man kan naturligvis ikke finde de nøjagtige tal, men de har forsket i det i årevis – 200.000 fugle bliver årlig anskudt over dansk territorium, og sneisevis af tusinde, man mener nærmere 100.000 firbenede kreaturer, bliver årlig anskudt i Danmark.

Og så siger folketingsmedlem og dyrlæge hr. Henning Grove: Jamen, det er jo en fejltagelse, jamen det er jo ved et uheld. Altså når man går ud med sin jagtbøsse, og det er i dette land en kongelig og præstelig og højt anset forlystelse, så ved man, at man meget nemt kan komme til at anskyde en fugl eller et firbenet dyr, men det er så en fejltagelse. Det er prisen for, at man skal have det sjovt og godt, men det har jeg ikke hørt noget forslag om.

Jeg nævnte det samme for 2½ år siden her i denne sal. Der er ikke én, der har rørt på sig. Blandt alle dem, der slår sig for brystet af lutter dyreetik, er der ikke én, der kerner sig om 100.000 kreaturer og 200.000 fugle, men 1.500 dyr, som muligvis har 2 sekunders smerte, det kerer man sig om. »Man merkt die Absicht und wird verstimmt«.

Og må jeg videre oplyse, at kyllinger i milliontal hvert år klynges op på en jernkrog for så at blive ført hen i vandet, hvor de bliver bedøvet, og så bliver de slagtet. Det spiller ikke nogen rolle med millioner af kyllinger. Det er der ikke nogen af alle de kyllingespisende der overhovedet kerer sig om.

Og transporter af dyr til slagtning. Hvis nogle vil sætte sig ind i, hvordan det foregår, så kan man tale om dyrelidelse. Må jeg herom bringe et citat fra et responsum udarbejdet af cand.jur. og dr.phil. Annette Lund Hansen og professor, dr.jur. Henrik Zahle. Jeg ved ikke helt bestemt, om det stammer fra 1997 eller 1996, og jeg citerer fra side 13: »Det ligger uden for vores sagskundskab at vurdere, om og med hvilken styrke en sådan smerte gør sig gældende, men det må ved bedømmelsen lægges til grund,« – og nu kunne hr. Touborg godt høre godt efter – »at dyr også i andre situationer oplever angst og smerte. Dette gælder ved den almindelige håndtering af husdyr, ikke mindst i tiden op til en slagtning, og dette gælder ved flere former for lovlig jagt, både under selve jagten og efter et vellykket eller et mindre vellykket anskud. Også mange transportformer rummer alvorlige skader på dyr«.

Men det er der ikke nogen der interesserer sig for. Alle de dyreelskende mennesker, som jeg i øvrigt også regner mig selv blandt, har ikke noget som helst at komme med her. Men de 1.500 schættede dyr, det er sagen. Og jeg gentager, at jeg ønsker ikke, at noget dyr skal lide unødigt med henvisning til, at der er flere andre, der gør det, men man må jo dog alligevel lige tænke en lille smule på proportionerne.

Jeg skal også kort citere Det Veterinære Sundhedsråd, og jeg vil godt sige til justitsministeren, at jeg vil stille forslag om, at vi under behandlingen på ny henvender os til Det Veterinære Sundhedsråd. Det er vel også en uafhængig ekspertforsamling. De har i 1988, den 4. maj, enstemmigt udtalt følgende: »Rådet finder den beskrevne slagtemetode for dyreværns-mæssigt forsvarlig, idet det skal tilføjes, at Veterinærdirektoratet har opstillet betingelser og vilkår for meddelelse af tilladelse til metodens anvendelse.« – og de vilkår bliver selvfølgelig fulgt – »På baggrund af Rådets observationer fra besigtigelse må det antages, at det akutte blodtryksfald i forbindelse med over-skæring af begge halspulsårer og -vener medfører meget hurtig bevidstløshed og dermed tab af smertesans«.

Det kan Det Veterinære Sundhedsråd udtale i 1988, og vi kan da høre dem, om de stadig væk mener det samme.

Jeg må have lov at citere Det Nye Testamente, Matt., kap. 7, vers 3: »Hvi ser du skæven, som er i din broders øje, men bjælken i dit eget bliver du ikke var«. Det er vist ret på sin plads.

Og jeg må undres over at høre min kollega, dyrlægen og næstformanden, hr. Henning Grove, sige, at de dyr, der bliver anskudt ved jagt, lider, det er der ingen tvivl om, men det er en fejltagelse. Så er der vist noget om skæven og bjælken dér at tænke over i en stille stund.

Jeg skal så til sidst, der er vist lige tid til også at citere en tredje kapacitet. Jeg har det fra Weekendavisen fra for 2 år siden, hvor journalist Leif Blædel har talt med generallæge Knud Jessen fra Forsvarets Sundhedstjeneste, og han siger, at soldater, der under et slag er stressede eller i panik, ofte ikke opdager, at de er blevet såret, før de senere falder til ro. Og uden for den specielle situation kan man blive skudt gennem benet og i første omgang bare opfatte det som et slag. Først nogle minutter senere begynder smerten at komme.

Dette være sagt til dem, der har talt om reaktioner. Jeg var før i en kort bemærkning oppe og sige, at i tv-udsendelsen i går aftes i programmet »Indefra« undlod man at vise det konventionelt slagtede dyrs reaktioner, efter at det var blevet bedøvet. Og hvis man taler om at sende tv-hold, ja, selvfølgelig skal man da kunne gøre det, men så skal man sandelig også sende tv-hold til kyllingeslagtninger og svineslagtninger og kreaturslagtninger, som de foregår i Danmark for tiden og fuldt lovligt, og uden at noget folketingsmedlem har løftet en lillefinger for at gøre noget ved det.

Jeg siger velbekomme. Der er noget at tænke over.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Når hr. Arne Melchior taler om schæchtning-slagtning og halalslagtning, som jo bliver drøftet en lille smule her i dag, må vi jo konstatere, at det er en bevidst handling. Når man tager et jagttegn, er det også noget, man gør bevidst. Man består jagtprøven; når man går på jagt i skoven eller på marken, er det også en bevidst handling. Men jeg vil gerne have, om hr. Arne Melchior kan nævne to-tre jægere, der bevidst går ud og anskyder. Det synes jeg ville være interessant at få frem.

Noget andet, der ville være interessant, og som jeg synes også skal med, er, at Danmarks Jægerforbund i øvrigt har indledt en stor kampagne i øjeblikket, som netop går ud på, at man skal komme disse anskydninger mere til livs, bakket utrolig meget op af jægerne selv.

Med hensyn til de ting, hr. Arne Melchior mener er forfærdelige, det, at der ikke er nogen folketingsmedlemmer, der tager initiativ til at gøre noget, så synes jeg da, hr. Arne Melchior selv skal gå i gang. Han er altid velkommen til at henvende sig til mig. Det kunne være, vi ville være medforslagsstillere på noget af det.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg er ikke helt sikker på, det var den samme tv-udsendelse, hr. Arne Melchior og jeg så.

Vi så tydeligt, at da dyret blev skudt, førte man en lang slange ned igennem rygmarven for at hindre reaktionerne. Ingen diskussion om det, selvfølgelig er der reflekser, når man skyder. Og det viste de også på tv, ellers så har hr. Arne Melchior sovet på det tidspunkt.

Må jeg sige om dyreetik: Kom helligdagen i hu, heste og køer må ikke bestille noget. Det lyder flot. Men om mandagen skærer man halsen over på dem uden bedøvelse.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Selv om det måske godt kan være vanskeligt, vil jeg bede hr. Arne Melchior og måske også andre, der er modstandere af disse lovforslag, om at gøre i hvert fald et tankeeksperiment, en helt hypotetisk situation, som forhåbentlig aldrig vil opstå. Men alligevel – en tanke.

Hvis hr. Arne Melchior stod i den situation, at han skulle aflives, ville hr. Melchior så foretrække først at blive slået bevidstløs og derefter få skåret halspulsåren over, eller ville hr. Arne Melchior foretrække først at få skåret halspulsåren over og derefter blive slået bevidstløs?

Se, når man svarer på det spørgsmål, har man også svaret på, hvordan man skal forholde sig til de tre lovforslag.

Formanden:

Ja, selv i en debat af denne karakter bør der vel være en grænse for, hvilke hypotetiske eksempler der bør opstilles og bruges i debatten.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg er enig i det, formanden siger. Jeg havde selv tænkt mig at starte med at sige, at hr. Behnkes eksempel og forslag vil jeg gå udenom i en stor bue. Og han forekommer mig endnu langt værre, end jeg hidtil har antaget at et medlem af Folketinget kunne opføre sig.

Må jeg så sige, at vi drøfter en lille smule, sagde hr. Hansen. Ja, vi drøfter en lille smule. Det her har vi tid til at drøfte, de 1.500 kreaturer går vi op i, men alle de store problemer, jeg rejste for 2½ år siden og nævnte igen i dag, dem går vi ikke spor op i.

Jeg har ikke sagt, at nogen jæger bevidst anskyder, selvfølgelig gør han da ikke det. Men det er da klart, at han ved, at han ikke kan undgå at komme til det, hvis han skyder et antal gange. Jeg har set mange – jeg har jo været soldat – jeg har set drevne skytter skyde forbi en skive, som ikke bevæger sig, og ikke ramme plet. Enhver jæger, der går ud, ved, at skyder han mere end én gang, kan han ikke undgå at komme til at anskyde. Og det sker altså i hundredtusindvis af tilfælde. På bevægeligt mål er det selvfølgelig mere naturligt og selvfølgelig og uundgåeligt, at det sker, end på fast mål. Så det behøver vi vist ikke snakke mere om.

Så vil jeg sige til hr. Grove, som siger, at dyret må ikke arbejde på sin hviledag, men om mandagen går man hen og slagter det, at ja, jeg har læst en novelle, jeg tror, det er af Frank Jæger, hvor en ung pige bliver mægtig gode venner med 24 gæs, som hun har anskaffet, og som hun mader og kæler med i 5-6 måneder, eller hvor længe det nu var, men da så mortensaften nærmede sig, skar hun altså halsen over på dem alle sammen.

Så vi kan da godt diskutere, om vi overhovedet skal slagte dyr. Det er da en udmærket diskussion. Men det har da ikke at gøre med, at jeg stadig væk hævder, at selvfølgelig er schæctning ikke dyrplageri. Hvis det var dyrplageri, hvis jeg et sekund troede på, at det var dyrplageri, så ville jeg selv tage afstand fra det og nægte at spise kødet. Hr. Grove er ikke en større dyrelsker, end jeg er – på ingen måde. Og jeg har altså nævnt store autoriteter som Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreetisk Råd, og de har altså kunnet godkende det; så kan hr. Grove og jeg også nok.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Når hr. Arne Melchior udtaler, at ingen jo kerer sig om, hvordan produktionsdyrene har det, hvordan velfærdet er dér, så vil jeg sige, at det er der jo faktisk nok en del der kerer sig om.

Jeg kan sådan på den måde sige, at SF f.eks. vil gøre det nye lovforslag om indendørs hold af svin mere dyrevelfærdsmæssigt ordentligt – mere end det, ministeren har lagt op til. Og der

er jo så en mulighed for, at CD kan gå ind og støtte sådan et ændringsforslag. Derfor er det jo, at man ikke bare kan sige, at det er der ingen der kerer sig om. Det gør vi rent faktisk, men den omstændighed, at der er dyr, der er produktionsdyr, der har det for dårligt, imedens de lever, betyder jo ikke, at de også skal have det dårligt, når de bliver aflivet.

Jeg vil sige det sådan, at enhver bonde, uanset hvordan man ellers har sit produktionsapparat, har en forståelse for, at når dyrene skal herfra, skal det foregå på den lempeligst mulige måde.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil godt sige tak til hr. Arne Melchior for, at han bekræftede det, som jeg prøvede at sige før i et svar til justitsministeren, at en kvalificeret samtale om, hvordan vi skal behandle dyrene, kan man selvfølgelig føre med medlemmer af det mosaiske troessamfund. Man behøver ikke på forhånd at sige, at de ikke kan deltage i den debat, fordi der står sådan og sådan i Bibelen.

Det var for mig en vigtig pointe – og jeg synes, det er vigtigt, at vi får det ind i debatten nu – at der ikke er en undtagelsesbestemmelse for en minoritet, som ikke kan deltage i debatten, fordi de er bundet af en minoritetsbestemmelse, men at de er med i en samfundsudvikling og en debat om, hvad der sker, på lige fod med os alle sammen; altså vi er voksne mennesker med hinanden i øjenhøjde. Sådan hørte jeg det sidste indlæg af hr. Arne Melchior.

Jeg kunne af andre grunde ikke følge hele debatten, men jeg var bare glad for, at det blev slået fuldstændig fast, at vi har en samtale, hvor vi ikke gør den ene part, nemlig det religiøse mindretal, til handicappede og til nogle, man ikke kan snakke med på lige fod, og det vil jeg også godt sige til justitsministeren, at det bør vi aldrig gøre.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan til fulde bekræfte over for fru Margrete Auken, at det mosaiske troessamfund igennem alle de år, jeg har beskæftiget mig med det tema, dyreværnslovgivning i tilknytning til de rituelle slagtninger, altid har været i dialog med myndighederne – altid. Det var de også senest i 1997, hvor jeg selv havde lejlighed til at føre dialogen, også gennem Justitsministeriet, med mosaisk troessamfund. Derfor kan jeg sige, at mosaisk troessamfund til hver en tid har levet

op til de myndighedskrav, der har været stillet til dem.

Det fjerner ikke det, at der er et balancepunkt, og det balancepunkt er i forhold til det jødiske ritual eller den ritus, det er, at dyret skal være ubeskadiget, når halssnittet lægges. Det er det, som de religiøse forskrifter siger, og det har vi så kunnet imødekomme ved, at der umiddelbart efter skydes med bolt pistol. Og som den, der har oplevet slagtingerne selv, beskriver det, så foregår det umiddelbart efter, og det er endda ved hver eneste slagting under overvågelse af en dyrlæge, der kan gribe ind. Det er der jo ikke, når vi tager de konventionelle slagtinger, hvor der også kan ske fejl med bolt pistolen – og desværre også sker det. Vi har i hundredtusindvis af slagtinger, og ud af dem sker der fejl.

Det er beklageligt, men ikke desto mindre så kan der ske fejl. Det synes jeg man i de partier, der så manifest i dag har holdt sig væk fra at tale om balancer, også skulle tænke lidt over, inden man skal stemme om de her lovforslag.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg er naturligvis enig både med fru Auken og med justitsministeren i, at selvfølgelig skal der være denne dialog, og selvfølgelig kan man tale sammen på en ordentlig måde. Helt klart.

Men så må man jo altså også netop tænke, som jeg var inde på i min ordførertale, på proportioner. Hvor man her altså følger 1.500 kreaturers eventuelle – eventuelle – smerte i to sekunder, så kerer man sig ikke om millioner af kyllinger og hundredtusinder af fugle og kreaturer, der bliver anskudt, osv. Og dér har man ikke Det Veterinære Sundhedsråds eller Dyreetisk Råds godkendelse af, at sådan kan man godt gøre. Men det er der ingen der kerer sig om. Vær venlig at tænke lidt på proportionerne.

Må jeg så sige til hr. Touborg: Jeg har ikke sagt, at ingen kerer sig om dyrevelfærdet for produktionsdyr. Det har jeg aldrig sagt. Vist kerer man sig om det. Men efter at man nu i årtier og udmærket har keret sig om det, tillader man det stadig væk, vidende om, at der er massevis af konkret konstateret smerte på hundredtusinder og millioner af dyr. Det har man ikke afskaffet. Hvorfor går man ikke først i krig med de millioner af dyr, før man tager de 1.500? Det må da give en forstemmelse hos os, som det skal gå ud over, fordi der jo ikke er nogen, der

vover sig i gang med landbruget eller med jægerne. Men de få jøder, dem vover man sig i gang med.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var et lille spørgsmål til hr. Arne Melchior.

Nu ligger det jo sådan, at der ikke er så mange, der har talt imod de her tre forslag, og det er jo så godt. Men vi er alle sammen indrettet på den måde, at vi har to øjne, og vi har to ører, og de to ører bruger vi til at lytte med. Og jeg synes, jeg har lyttet mig frem til, at hr. Arne Melchior sådan umiddelbart er modstander af de tre forslag.

Men jeg vil så gerne spørge hr. Arne Melchior, om det gælder hele CD's folketingsgruppe eller man måske betragter det som et etisk spørgsmål, så nogle er fritstillet her.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er meget lidt passende, at hr. Arne Melchior beskylder os for ikke at kere os om produktionsdyrene. Det ved hr. Melchior godt at vi gør. Vi kerer os bestemt også om anskydninger; det er i øvrigt ulovligt at have anskydninger. Jeg vil bare lige sige det; det er ikke lovligt. Jeg kender en stor del af diskussionen fra dyreforsøg; det drejer sig om et ganske lille antal dyr.

Der er også blevet sagt til mig: Skal man så på grund af det lille antal dyr gå ind og gøre sådan og sådan. Det er nøjagtig den samme diskussion, og vi har alligevel dyreforsøgsloven, hvor der jo netop, fordi loven er god, står, at dyrene ikke må lide, også selv om det indimellem gør, at der er forsøg, vi ikke kan komme igennem med.

Så vil jeg sige, og det er så til hr. Arne Melchior og også især til justitsministeren: Der er altså religiøse riter, både i Det Gamle og Det Ny Testamente, som vi i langt de fleste tilfælde er holdt op med. Selv om det er foreskrevet, selv om de står kommende fra det høje. Hr. Melchior ved jo også godt, at hvis jeg tog hele striben af religiøse riter fra Det Gamle Testamente, så ville vi om de ni tiendedele sige, at vi kunne jo ikke drømme om at gøre sådan. Det ved man jo godt. Så det er da i denne her samtale vigtigt, at vi også får den del af samtalen på et øjenhøjdeniveau, og jeg vil ikke på forhånd sige om det mosaiske troessamfund, at det skal fritages for den religionsdebat, vi andre også må tage om vores religiøse riter.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Fru Auken siger, at det ikke er lovligt at anskytte dyr under jagt. Men vi ved, at det sker i hundredtusindvis af tilfælde, og mig bekendt er der ikke straf for det.

Men her har vi altså dyr løbende rundt eller flyvende rundt, ikke i sekunder, men i timer eller i måneder eller i år og være sårede og anskudt og lide. Det har jeg ikke hørt noget forslag om at der skal et forbud imod, og det kan ikke undgås, at den slags anskydning sker, når jagt er tilladt.

Jeg er meget taknemlig for det spørgsmål, der var om, hvordan gruppen stillede sig, for jeg glemte faktisk i kampens iver at sige, at der også i CD's gruppe er noget uenighed. Vi har ikke været til stede alle sammen endnu. Der er to, muligvis tre, der vil stemme anderledes end flertallet af gruppen og de ting, jeg har givet udtryk for her.

Så sagde hr. Christian H. Hansen også, at der jo ikke ret mange, der taler imod. Nåh, der er jo altså et Socialdemokrati, der vistnok har haft ordet, og der er da et par partier, der endnu ikke har talt, så det kan være, hr. Christian H. Hansen kommer til at tælle om igen.

Formanden:

Fru Elisabeth Arnold som ordfører.

Elisabeth Arnold (RV):

Af debattens længde kan man jo allerede nu slutte, at det er et emne, der påkalder sig mange stærke følelser, og jeg har sådan set lidt ydmyghed over for emnet, fordi jeg i en del år i min tidligere karriere faktisk har haft licens til at arbejde med dyreforsøg. Jeg har altså egenhændigt været med til at påføre dyr smerte i en eller anden sags tjeneste, fordi det var nødvendigt af hensyn til forskningen og af hensyn til udviklingen af nye lægemidler.

Jeg synes, det er et utrolig svært emne, også når vi diskuterer jagt, når vi diskuterer abort, når vi diskuterer alle mulige former for slagtinger i forbindelse med fødevarerfremstilling til vores alle sammens velbefindende. Vi påfører dyr lidelser, vi gør det i en eller anden sags tjeneste, og vi er her inde på et område og inden for en sag, hvor ikke alle kan få ret og ikke alle kan blive tilfredse, og det kan man jo være ked af.

I Det Radikale Venstre ønsker vi selvfølgelig at tilgodese dyrevelfærd, herunder omstændig-

hederne under slagting. Dyremishandling kan vi under ingen omstændigheder gå ind for, men vi ønsker at give plads til, at religiøse minoriteter, som i årevis har haft lov til at slagte på deres måde, fortsat kan gøre det under en eller anden form.

Der er ingen lette løsninger, men vi finder, at de nugældende, opstrammede regler, som har eksisteret siden 1997, forekommer at være ordentlige, hensynsfulde og forsvarlige. Vi mener ikke, der er tale om dyremishandling, og vi er trygge ved, at den slags ting foregår under fuldt dyrlægeopsyn og under stadig debat, vil jeg også sige.

Det er godt, vi stadig har disse debatter. Måske flytter grænserne sig, måske ændrer reglerne sig, og måske får vi andre metoder. Men vi mener ikke, at de nugældende regler er urimelige, eller at de er udtryk for dyremishandling, og derfor kan vi ikke stemme for nogen af de fremsatte forslag.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil ikke lægge skjul på, at denne sag gav anledning til en meget vanskelig diskussion i Enhedslistens folketingsgruppe. Det er et etisk spørgsmål, som det er meget vanskeligt at tage stilling til.

Vi har lagt til grund for den holdning, vi er nået frem til i vores folketingsgruppe, at der her er tale om, at det drejer sig om en dispensation til slagting af ca. 1.500 dyr ved hjælp af schæchting og ved hjælp af en sådan ordning, at der sker en skydning af dyret umiddelbart efter schæchtingen. Og på baggrund af de videnskabelige indstillinger, der foreligger, finder vi, at det ville være helt urimeligt, om Folketinget på nuværende tidspunkt skulle komme med et forbud, sådan som sagen har udviklet sig, og med det begrænsede omfang, der er tale om, sådan som det er oplyst for os.

Men jeg skal gladelig erkende, at det er en vanskelig sag, som altid vil kunne give anledning til diskussion, og jeg kan heller ikke garantere, at alle medlemmer af Enhedslisten rundt omkring i landet nødvendigvis vil være fuldstændig enige i det, jeg står og siger her i dag, og det vil sikkert være sådan i alle partier, at der vil være en diskussion.

Vi har også hæftet os ved den proportionsforvriddning, vi synes, der er i debatten, og som hr. Arne Melchior har været inde på. Jeg kan ikke lade være med at stille mig selv det spørgsmål: Hvorfor har man lige netop taget

det spørgsmål op nu og ikke f.eks. rejst spørgsmålet om de lidelser, som dyr påføres i forbindelse med jagt f.eks., som det blev nævnt af hr. Arne Melchior? Eller i forbindelse med massetransporter til slagterierne, eller i forbindelse med kyllingefabrikkerne, som også blev nævnt?

Faktisk burde denne debat – hvis der også skal komme noget godt ud af den – give anledning til, at vi fik en generel gennemgang af de dyreetiske problemer i forbindelse med slagtning her i Danmark, for så er jeg bange for, at vi vil opdage, at vi ikke alene her står med en vanskelig sag, der skal tages stilling til, men at der er en lang række andre meget vanskelige sager at tage stilling til, og at der formentlig er betydelig større dyreetiske problemer involveret i dem end i den sag, vi har til diskussion her i dag. Den forpligtelse må vi jo så alle sammen tage op her i Folketinget.

Jeg har over for hr. Kristen Touborg givet udtryk for, at jeg synes, man kan komme i en uheldig situation, hvis man på et grundlag, der ikke er godt nok rent videnskabeligt, nu laver et forbud, som også Dansk Folkeparti ønsker, men formentlig af helt andre årsager end de dyreetiske. Først og fremmest ser Dansk Folkeparti det som en mulighed for at have en sag, hvor man kan genere religiøse mindretal i Danmark, og derfor synes jeg, at hvis man på et tidspunkt bliver nødsaget til at gribe til et forbud i en sag som denne, skal man altså være hundrede og ti procent sikker på, at man ikke lader sig bruge i den yderste højrefløjs spil.

Jeg må sige, at med det materiale, der foreligger nu, er vi altså ikke blevet overbevist om, at et forbud er nødvendigt fra et dyreetisk synspunkt, når man også tager den omkostning i betragtning, at man dermed træder et religiøst mindretal under fode. Det er baggrunden for den konklusion, vi er nået frem til efter vores drøftelse i folketingsgruppen.

Jann Sjursen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan ikke støtte de tre foreliggende lovforslag om forbud mod slagtning og aflivning af dyr uden forudgående bedøvelse.

Vi er enige i den konklusion, som Det Dyreetiske Råd nåede frem til i sin udtalelse om rituelle slagtninger fra 1997. Her anførte rådet, at rituel slagtning kan finde sted, så det etiske krav om både at udvise tolerance over for menneskers religiøse overbevisning og ikke at

påføre dyr smerter og anden lidelse opfyldes. Det er for os at se sagens kerne.

Forudsætningerne for konklusionen fra Det Dyreetiske Råd var dog, at to forhold blev bragt i orden: for det første, at dyrene skal skydes med en bolt pistol omgående efter, at halssnittet er lagt, og for det andet, at alle slagtninger uden forudgående bedøvelse skal foretages som enkelttyrsslagtninger under forhold, der sikrer, at det enkelte dyr kan håndteres så skånsomt og omhyggeligt som muligt.

Det førte som bekendt til, at reglerne for rituel slagtning blev ændret i 1997, hvor det blev gennemført, at kvæg skal bedøves med en bolt pistol umiddelbart efter halssnittet, og at fjerkræ skal fastholdes manuelt, indtil døden indtræder.

På den baggrund finder vi ikke grund til at ændre den nugældende ordning.

Vi har bemærket, at bl.a. Mosaik Troessamfund ikke finder det acceptabelt, at dyret bedøves med en ikkepenetrerende bolt pistol inden halssnittet, og denne holdning vil vi respektere. Det er dog i denne sammenhæng naturligvis afgørende, at det kan ske på forsvarlig vis rent dyreetisk, og det mener vi Det Dyreetiske Råd har godtgjort.

Lad mig i den sammenhæng understrege, at de rituelle slagtninger allerede er omfattet af kraftige restriktioner. Slagtningen af andre dyr end fjerkræ kan således kun ske på et eksportautoriseret slagteri, og i alle tilfælde skal slagtningen overvåges af embedsdyrlægen for hvert enkelt dyrs vedkommende.

Jeg synes også, det er vigtigt – selv om det selvfølgelig ikke er det afgørende – at se på problemets omfang, hvis der overhovedet er et problem. I dag sker vel næsten al rituel fjerkræsslagtning således først efter, at dyrene er blevet bedøvet, og antallet af rituelle slagtninger af kvæg og får er faldet fra 5.785 i 1994 til 1.426 i 1998.

Jeg respekterer naturligvis – og det gør vi alle i Kristeligt Folkeparti – den høje dyreetik, som ligger til grund for alle tre lovforslag fra partierne. Men hvis de samme partier ville være konsekvente i deres dyreetik, burde de efter vores opfattelse samtidig med disse lovforslag også fremsætte forslag om totalforbud mod f.eks. al sportsjagt. Her er der nemlig efter vores opfattelse – og det har også været fremme i debatten i dag – også betydelig risiko for, at de anskudte dyr påføres unødigt lidelse. Men det er

ikke mit indtryk, at forslagsstillerne er parate til et sådant forbud.

Jeg skal ikke generalisere her fra talerstolen med hensyn til, hvilke motiver der i øvrigt ligger bag de tre lovforslag, men jeg vil godt sige, at vi fra vort partis side ikke ønsker at levere stemmer til forslag, hvor der bag de flotte ord om dyreetik i virkeligheden også befinder sig nogle slet skjulte indlæg i udlændingedebatten, som efter vores opfattelse er udtryk for manglende tolerance over for mennesker. Jeg vil ikke skære alle over én kam her, men jeg synes alligevel, det er på sin plads at nævne det.

Afslutningsvis vil jeg dog gerne fremhæve ét problem ved den gældende praksis for rituelle slagtninger, som også nævnes i førnævnte udtalelse fra Det Dyreetiske Råd, nemlig at kødet fra rituel slagtede dyr kan sælges, uden at forbrugerne gøres opmærksomme på slagtemetoden. Derfor synes jeg måske, det kunne være rimeligt, at modstandere af rituel slagtning, som ikke ønsker at købe kød af rituel slagtede dyr, også får sikkerhed for, at de ikke uforvarende kommer til det.

Det forudsætter en form for mærkning, og en sådan mærkningsordning vil vi gerne være med til at drøfte på linje med det, som Det Dyreetiske Råd har fremført i den udtalelse, det kom med i sin tid – selv om jeg også må sige til sidst, at det i forhold til de problemer, vi i øvrigt slås med herinde i Folketinget, nok ikke er Jordens største sag.

Formanden:

Så er det ordførerne for forslagsstillerne, der har ordet. Hr. Kristen Touborg har frafaldet, og derefter er det ordføreren for L 82, hr. Christian H. Hansen. Han frafalder også, og så er vi nået frem til hr. Tom Behnke.

Tom Behnke (FRI):

Om det er som ordfører i ordførerrækken, eller det er som forslagsstiller, er sådan set ligegyldigt, men jeg har da også behov for at sige et par ord om de forslag, der nu er til behandling.

Det er ikke min opgave at sige tak for debatten, men jeg vil gerne på egne vegne takke for de opbakninger, der har været – ikke bare til mit eget forslag, men også til de to andre forslag.

Et flertal kan jo skifte den ene og den anden vej, partier kan skifte holdning undervejs, og vi har set, at der er partier, der er svinget fra at være tilhængere, dengang undertegnede i skik-

kelse af medlem af Fremskridtspartiet fremsatte forslag. Dengang kunne man stemme for det, men nu, hvor det er SF, der fremsætter et forslag, stemmer man imod det. Jeg tror ikke, der ligger mere i det end som så, men det er interessant at følge, hvordan udviklingen er blandt folketingsmedlemmerne.

Jeg er specielt glad for, at Venstre og De Konservative nu gør fælles front og siger, at det her er forslag, man gerne vil støtte. Det betyder jo alt andet lige, som jeg nu har siddet og prøvet at tælle mig frem til, at i hvert fald ét af forslagene vil kunne vedtages, og det er jo glædeligt.

Jeg vil så sige til Kristeligt Folkeparti, der var på talerstolen for et øjeblik siden, at med hensyn til, om der skulle være nogle undertoner i disse forslag, har der ikke været det fra Frihed 2000's side overhovedet. Alt, hvad Kristeligt Folkepartis ordfører stod her og sagde, er jeg for så vidt enig i et langt stykke af vejen, specielt angående det med mærkning. Det er sandelig vigtigt, uanset om forslagene nu bliver gennemført eller ej, at forbrugerne ved, hvad det er, de køber. Det har været vores argument i hele den debat, der har været, da man diskuterede Brøndbys socialdemokratiske borgmesters udtalelse om, hvorvidt børnehavebørn overhovedet skulle have halalslagt kød eller ej. Her var vores holdning, at det må være det overordnede og det gennemgående, at forbrugerne ved, hvad der er at vælge imellem, og så må det være op til forbrugerne at vælge.

Vi er altså glade for opbakningen, og så vil jeg godt tage fat i en af de ting, der har været nævnt, og som jeg vil gøre til to, nemlig spørgsmålet om jagt.

Hvad nu med alle disse dyr, der lider, når man går ud og jager og måske ved et uheld kommer til at anskyde et dyr? Se, hvis der var en løsning på det spørgsmål, ville vi stille et forslag med det samme, men det er der ikke; der er ikke nogen umiddelbar løsning. Jo, selvfølgelig kan man sige, at det skulle være helt forbudt at drive jagt. Men hvis man totalt forbyder jagt, er det at gøre dyrene en bjørnetjeneste, for så sker der ikke nogen regulering af vildtbestanden, og hvis der ikke gør det fra vores side, vil vi for det første opleve, at en række dyrearter vil uddø totalt i Danmark, og for det andet vil vi se, at nogle dyrearter kommer til at lide ganske alvorligt på grund af fødevarerangel og lign.

Derfor der er ikke nogen nemme svar, men hvis der er nogen, der kan anvise, hvordan man kan regulere vildtbestanden uden at påføre dyrene smerte, tager vi gerne bolden op og spiller den videre.

Det andet, jeg kom i tanke om, da jeg skrev ordet jagt, var fiskeri. Der ved vi jo også, at det, der sker, er, at man hiver fiskene op af vandet, og derefter kvæles de, til de er døde.

Der er heller ikke nogen nemme løsninger på, hvordan man skal gøre det på anden vis. Hvis der var en nemmere løsning på det, hvor man kunne sikre sig, at de ikke ville lide, så ville vi da fremsætte forslag om det.

Så det er ikke sådan, at vi er afvisende over for det her, men der er ikke nogen løsninger på det.

Når vi derimod taler om slagtning af disse større dyr, så ved vi, at der er en anden metode, der kan benyttes, således at man undgår at påføre dyrene smerte. Og når man kender løsningen på et problem, så bør man også tage fat i løsningen og gennemføre den.

Vi har fremsat forslaget her som et principielt forslag, vi har gjort det ud fra hensynet til dyrene, og i vores forslag ligger der ikke nogen undertoner. Jeg mener heller ikke, der er nogen, der overhovedet kan påvise bare et komma, der skulle kunne antyde nogen undertoner i det her forslag eller i debatten i øvrigt.

Da jeg fremsatte det forslag tilbage i 1996, som blev behandlet i 1997, resulterede det jo i, at der var en ganske stor opbakning til forslaget, men ikke stor nok til, at forslaget kunne vedtages. Til gengæld lavede man et kompromis. Man lavede det kompromis, at man sagde, at umiddelbart efter, at halspulsåren er skåret over på dyret, skal dyret bedøves ved, at der bruges en ikkepenetrerende bolt pistol. Det var et kompromis, man lavede, men ikke et kompromis, som vi var særlig glade for, fordi vi stadig væk er i den situation, at dyret påføres smerte, inden det bliver slået bevidstløst.

Hvis man tager udgangspunkt i de rituelle ting og de religiøse ting, der kan ligge til grund for det her, kan jeg ikke se, at der er noget som helst til hinder for, at man først bedøver dyret ved at slå det for panden med en ikkepenetrerende bolt pistol, således at dyret er bedøvet, når man skærer pulsåren over. Vi ved, at i den situation banker hjertet videre og vil tømme dyret for blod, altså har man opnået det, man ønskede at opnå med den rituelle slagtning,

nemlig at dyret er tømt for blod, inden man går i gang med den egentlige slagtning.

Hvad angår bemærkningerne til lovforslagene, som jo er det, der er mest forskelligt i de tre lovforslag, så må ordførerne og partierne gerne se helt bort fra de bemærkninger, som jeg har skrevet til mit lovforslag. Jeg overvejede faktisk, da jeg fremsatte det, om jeg helt skulle undlade at skrive nogen bemærkninger, bare for at der ikke skulle være nogen tvivl om, at der slet ikke er nogen undertoner i det, vi skriver. Men på den anden side ville andre måske tolke det modsat, så jeg skrev de bemærkninger, som vi gjorde tilbage i 1997. De er selvfølgelig rettet til, efter at vi nu skriver 1999.

Af de tre lovforslag, der er til behandling, og som nu formentlig går til udvalgsbehandling, vil vi i Frihed 2000 have den opfattelse, at hvis der er noget til hinder for, at man kan stemme for Frihed 2000's forslag, så undlader vi gerne at føre det frem til anden og tredje behandling. Vi stemmer gerne for et af de to andre forslag, hvis der kan skabes flertal for det. For os er det ikke vigtigt, at vi får et lovforslag vedtaget, for os er det vigtigt, at vi får princippet vedtaget, og at man stopper med at aflive dyrene på denne måde.

Jeg vil også tilføje, at vi jo bemærkede til vores store glæde, at muslimerne på et tidligt tidspunkt sagde, at de godt kunne se det fornuftige i, at man bedøver dyret, inden man afliver det, inden man skærer halspulsåren over. De var faktisk af den opfattelse, at man godt kunne overholde de religiøse forskrifter ved at bedøve dyret først og derefter skære halspulsåren over, og derfor gør de det i dag. Det var glædeligt at se, som de har kunnet indrette sig efter, hvordan man nu foretager slagtninger i Danmark.

Tilbage er der så den jødiske måde at gøre det på, og jeg er egentlig ret overbevist om, at hvis man satte sig ned i stedet for at holde krampagtigt fast i noget, som er mange, mange hundrede år gamle traditioner, så ville man også kunne tales til fornuft.

Der er jo heller ikke nogen tvivl om, som også en anden ordfører på et tidligere tidspunkt var inde på, at hvis man tog et hvilket som helst andet dyr, f.eks. en hund, og aflivede det ved, at man først skar halspulsåren over på det og så bagefter skød det i hovedet, så ville det klart blive betragtet som dyremishandling, helt klart. Det ville også gælde, hvis man gjorde det ved alle mulige andre dyr, og når det er dyremishandling i de tilfælde, så er det selvfølgelig

også dyremishandling, når man gør det med kreaturer, får og geder. Det er selvfølgelig også dyremishandling. Man kan ikke i den ene situation sige, at det ikke er dyremishandling, og i den anden situation sige, at det er dyremishandling, når det er præcis det samme, man foretager sig.

Konklusionen på alt det her og hele denne her meget lange debat har jo heldigvis været, at vi kan se frem til, at i hvert fald ét af lovforslagene bliver vedtaget, og det glæder jeg mig over og til.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Som tidligere sagt går jeg ikke i diskussion med hr. Tom Behnke om denne sag, og det er kun af hensyn til eventuelle seere og lyttere og af hensyn til protokollen, at jeg skal minde om, at jeg udtrykkeligt talte om lystjagt.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 59: Forslag til lov om autorisation af elinstallatører m.v.

Af by- og boligministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 27/10 99).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ole Hækkerup (S):

Med dette lovforslag ændres autorisationen af elinstallatører. Hovedelementerne i den nye lov bliver virksomhedsautorisation og personlig autorisation, oprettelse af et kvalitetssikringssystem, tidsbegrænsning af autorisationer samt

endelig en afgrænsning af, hvilke arbejder der kræver autorisation som elinstallatør, og hvilke krav der stilles for at opnå autorisation som elinstallatør.

For Socialdemokratiet er der flere ting, der er afgørende i forbindelse med dette lovforslag. Først og fremmest er det grundlæggende, at elinstallationer udføres sikkerhedsmæssigt korrekt. Kvalitetssikringssystemet og de nye autorisationer skulle gerne sikre dette. På den måde både forbedres og tilpasses lovgivningen til den udvikling, der er sket, og den tryghed, der ligger i, at det sikkerhedsmæssigt korrekte bliver stærkere.

Vi er meget tilfredse med det tætte samarbejde om den nye lovgivning, ministeren har haft med de relevante organisationer på området. Det viser sig da også klart i de høringssvar, der er kommet til lovforslaget, som alle bakker op bag den udvikling, der lægges op til her.

Derudover mener vi, det er godt, at der allerede nu lægges op til en evaluering i en redegørelse til Folketingets Boligudvalg, når ordningen har virket i 3 år. Vi mener, det er rigtigt, at dette lovforslag er omfattet af en lovovervågning med henblik på at vurdere, om målene med lovgivningen nås, og om forudsætningerne herfor holder.

Ud over sikkerheden og det tætte samarbejde med de relevante organisationer på området mener vi at det er rigtigt at der med dette lovforslag lægges op til, at private selv kan foretage nogle installationer, udskifte almindelige afbrydere og stikkontakter, ophænge lamper i boligen m.v. Naturligvis skal private have adgang til at gøre det, og når det bliver lovligt, bliver det jo også meget lettere at informere om, hvad man skal være opmærksom på, når man selv foretager disse installationer.

Det politiske i denne sag er jo i virkeligheden, at det er lykkedes at åbne for privates adgang til selv at lave mere, samtidig med at der gøres mere for sikkerheden, og at det er kommet på plads i et tæt samarbejde med alle relevante organisationer på området.

På den baggrund skal jeg naturligvis anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Harald Kjølner (V):

Af høringssvarene til dette lovforslag fremgår det, at Konkurrencetyrelsen anser begrænsningen i forslaget § 10, stk. 3, i retten til erhvervmæssigt at udføre de opgaver, som private selv godt må udføre i deres bolig, for at være i strid